

«Яна непрямая на смак, у яе каламутны буры колер, гнілы балотны пах, вялікі асадак чырвонага колеру. Як можна піць такую ваду?»

Што ёсць «тэлевізійная залежнасць» і як ад яе пазбавіць дзіця? Пароды дае дзіцячы педагог-псіхолог.

Адкуль бярэ пачатак традыцыя фарбаваць яйкі на Вялікдзень, прычым і вырабленія з самых розных матэрыялаў? Пра гэта чытачам «Звядзі» расказалі ў Гродзенскім музеі гісторыі рэлігіі.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«Беларусь заўсёды разлічвала на актыўную падтрымку і дапамогу Каталіцкай царквы»

Аб гэтым 10 красавіка заявіў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з апостальскім нунціем у Рэспубліцы Беларусь Кляўдыя Гуджароці.

«Ведаючы тое, што вы паедзеце ў Святы Прастол, я хачу праз вас перадаць самыя цёплыя і добрыя словы, віншаванні (са святам Святога Вялікадня) Папу Бенядыкту XVI. Я з асаблівай цёплій ушпамінаю нашу сустрэчу, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — Гэта вельмі актуальна — тое, пра што я гавару, асабліва цяпер, таму што я гляджу за сродкамі масавай інфармацыі як унутры Беларусі, так і за межамі нашай краіны. Сяму-таму хочацца пільна кліць і ў нашы адносіны з Папам Рымскім. Павінен сказаць, што не атрымаецца. Мы ўзялі курс на супраціўленне з Каталіцкай царквой. Мы вельмі шмат зрабілі разам з вамі ва ўзаемаадносных дзяржаў і Каталіцкай царквы». «Усе тэмы планы, якія мы намачалі, размаўляючы з Папам Рымскім, мы практычна рэалізавалі. Застаўся адзін крок. Ідзе падрыхтоўка пагаднення. І мы поўняе рашучасці яго рэалізаваць».

«Яшчэ раз хачу падкрэсліць, што мы заўсёды разлічвалі на актыўную падтрымку і дапамогу Каталіцкай царквы. І я гляджу, як адрэагавалі некаторыя СМІ, асабліва ў Польшчы і іншых дзяржавах, на учарашнюю маю просьбу аб тым, што Каталіцкая царква павінна больш актыўна абараняць інтарэсы соцень тысяч католікаў, якія жывуць тут. Некаторыя гэта ўспрынялі як нейкі папрок Прэзідэнта ў адрас Папы Рымскага. Паведаце, я нікога не хачу папракаць і нават не хачу ні патрабаваць, ні праціць, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Я ведаю, што Папа Рымскі, добра разбіраючыся ў палітыцы, ведае, што адбываецца на тэрыторыі Беларусі, і добра разумее, што тыя тысячы католікаў, якія жывуць тут, маюць патрэбу ў яго штодзённай падтрымцы і абароне. Я хачу, каб вы і Папа Рымскі ведалі, што Прэзідэнт Беларусі і ўся беларуская ўлада будзе прытрымлівацца таго ж курсу, аб якім мы дамовіліся».

«У нас дарога ў храм любому чалавеку адкрыта. Мы сёння прадставілі магчымасць і праваслаўным, і католікам, і іншым канфэсіям будаваць столькі храмы, колькі трэба людзям, якія жыюць у Беларусі. Мы ў гэтым напрамку будзем вырашаць усё пытанні. Гэта сутнасць нашай палітыкі. І ніякіх тут патрабаванняў абсалютна няма. Але калі Каталіцкая царква будзе на абароне інтарэсаў справядлівасці, мы заўсёды агульнаю мову з католікамі і Каталіцкай царквой знаходзім. Гэта галоўны наш пастулат. Усё павінна быць справядліва».

«Я лічу, што недалёкі той дзень, калі і Папа Рымскі зможа сустрэцца ў Беларусі са сваімі прыхільнікамі. Мы будзем рады бачыць яго. Мы ў гэтым напрамку павінны працаваць і з нашым патрыярхам. Мы вядзем гэту работу. Думаю, мы тут можам вы будаваць добрыя схемы і правесці добрыя мерапрыемствы, якія паслужаць умацаванню не толькі каталіцтва, але і ўсёй паствы, і праваслаўня, і каталіцкай і іншых на тэрыторыі Беларусі», — сказаў кіраўнік дзяржавы. У сваю чаргу Кляўдыя Гуджароці запэўніў Прэзідэнта, што «Папа Рымскі мае глыбокую любоў і прыхільнасць у адносінах да Беларусі». «Вельмі рады таму, што вы ведаеце аб той штодзённай рабоце, якую мы ажыццяўляем па пашырэнні міру, справядлівасці і кантактаў», — адзначыў ён.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА РАЗГЛЕДЗЕЎ КАДРАВЫЯ ПЫТАННІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 10 красавіка разгледзеў кадравыя пытанні.

Кіраўнік дзяржавы назначыў:

- РУСАГА Міхаіла Іванавіча — намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь,
- МАРЫНІЧА Леаніда Адамавіча — выконваючым абавязкі міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь,
- АРЧАКОВА Уладзіміра Юрэвіча — начальнікам упраўлення КДБ Рэспублікі Беларусь па Віцебскай вобласці,
- СІНЯУСКАГА Вадзіма Іванавіча — начальнікам Дэпартаменту аховы Міністэрства ўнутраных спраў,
- КРАЎЦОВА Алега Эдуардавіча — старшынёй Рэспубліканскага працоўнага арбітражу,
- Прэзідэнт таксама даў згоду на назначэнне: КУПЧЫННОЙ Алены Мікалаеўны — намеснікам міністра замежных спраў,
- ШМАТАВА Сяргея Мікалаевіча — старшынёй Браслаўскага райвыканкама,
- КРЫВОВІГНА Аляксандра Мікалаевіча — начальнікам галоўнага ўпраўлення кантрольвадкі КДБ Рэспублікі Беларусь,
- ПАКУМЕЙКІ Аляксандра Юрэвіча — начальнікам галоўнага ўпраўлення кантрольвадкі КДБ Рэспублікі Беларусь,

Аляксандра Уладзіміра Уладзімірава — начальнікам галоўнага ўпраўлення па кантрольвадкі правахоўных і кантралюючых органаў, барацьбе з карупцыяй і арганізаванай злачыннасцю КДБ Рэспублікі Беларусь,

ВАРАКСЫ Уладзіміра Уладзімірава — дырэктарам Дэпартаменту па геалогіі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

У сувязі са зменненнем формы ўласнасці прадпрыемстваў Прэзідэнт даў згоду на назначэнне:

- АНОШКІ Аляксея Дзмітрыевіча — генеральным дырэктарам Беларускага дзяржаўнага аб'яднання па нарыхтоўцы, перапрацоўцы і пастаўцы лому і адходаў чорных і калёровых металаў — дырэктарам адкрытага акцыянернага таварыства «Белдугасчормет»,
- КАСЦЮКОВІЧА Васіля Васільевіча — генеральным дырэктарам адкрытага акцыянернага таварыства «СветлагорскХімвалакна»,
- МАСІЕНКІ Юрыя Іванавіча — дырэктарам адкрытага акцыянернага таварыства «АГАТ — сістэмы кіравання» — кіруючая

кампанія холдынга «Геаінфармацыяныя сістэмы кіравання».

Звяртаючыся да Міхаіла Русага, Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Назначваючы вас на гэту пасаду, я ніколі не вегаўся, таму што вам не проста не трэба будзе ўваходзіць у курс справы, а вы дасканала ведаеце асноўную сваю зону адказнасці — аграрна-мыслы комплекс, які ўключае не толькі сельскую гаспадарку».

Прэзідэнт падкрэсліў, што сельская гаспадарка з'яўляецца перспектыўнай экспертаарыентаванай галіной для краіны. Актуальнай задачай паводзіцца на выхадзе на \$5-7 млрд экспарту сельска-прадукцый за п'яцігодку. «Тэмпы значныя, але забяспечыць высокі ўзровень будзе няпроста», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Я вельмі спадзяюся, што тыя канкрэтныя праекты і праграмы, пра якія мы з вамі дамаўляліся ў полі, на ферме, на канкрэтных аб'ектах, будучы рэалізаваны яшчэ хутчэй, чым мы планавалі тады», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка таксама звярнуў увагу на тое, што на пасаду міністра сельскай гаспадаркі і харчавання павінна быць прапанавана «моцная кандыдатура, якая не ўступіла ранейшаму міністру».

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

12.04.11

Памятаць!

ЗА ТЫХ, ХТО ЗАСЛАНІЎ САБОЙ...

Я хачеў бы быць абсалютна шчырым і сказаць, што за мінулы год усё тое цалкам забылася... Я не хачеў бы быць няшчырным і сказаць, што тое мне ніколі не прыгадваецца... На жаль, і першае, і другое — няпраўда. Не забылася ўсплывае ў памяць... І зусім не абавязкова, калі еду ў метро... Я нікому ні пра што ніколі не гавару. Хоць бачыў сапраўды не так многа, а ў тое, што бачыў ці памятаю, павярць дагэтуль да канца не магу...

спрабаваў знайсці гэтану тлумачэнне. І не знаходзіў нічога, акрамя як... Значыць, на гэтым свеце ў мяне яшчэ засталіся незавершаныя справы. У сітуацыі абсалютна нелагічнай і нечаканай для нас бяды такія словы падаваліся адзіна лагічнымі... Даруйце... І дзякуй Богу. Што не паспеў выйсці з суседняга вагона, што да бомбы, як потым падлічыла жонка, было 15 невялічкіх крокаў (яна заўсёды скардзіцца, што ў мяне крок шырокі)... Я не вельмі веру ў містыку, гэта супадзенне. Але свой матэрыял пра выбух праз некалькі дзён тады я назваў: «15 крокаў паміж мінулым і будучым...» На месцы загінулі 11 чалавек. Калі потым у бальніцах пачалі паміраць пацярпелыя, ад таго забалоўка мне адразу зрабілася мляосна: 15 крокаў, 15 ахвяр... Крок — ахвяра... Колькі людзей, акрамя мяне, засланілі сваімі цэламі загінуўшымі... Яны завяршылі свой жыццёвы шлях, даўшы, па сутнасці, жыццё іншым...

...Мне падавалася, што са мной усё ў норме было адразу. Трэсла толькі неак прыцішана... Праз тры дні зразумеў, што наступіла поўная палёгка. Праз тыдзень — што адпусціла. Потым чытаў словы псіхологаў: для чалавека, які не пацярпеў, гэта нармальны тэрмін — тыдзень. Колькі супрабіцца часу на рэабілітацыю — фізічную і душэўную — тым, хто атрымаў раненні, будучы ведаць найперш толькі самі пацярпелыя. Для кагосьці яна так і не стане магчымай да канца... Ці спакойны я зараз? Калі толькі пачуў, што трэба рыхтаваць матэрыял да гадавіны, зразумеў, што — не... Хоць у падсвядомасці гэтае разуменне было і дагэтуль. Напэўна, так і павінна быць. Так павінна быць з усімі намі... Не стаць аб'якавымі і памятаць... Каб ніколі не паўтарылася...

Не я адзін пракрываў не тое што той дзень, але дні «да» і «пасля». Каб зразумець — чаму? Напэўна, як і большасць, не знаходзіў у іх, тых дзнях, нічога асаблівага — звычайныя справы, будзённыя клопаты. Хіба толькі ў жончынай даўняй сям'юўкі ў той панядзелак быў дзень народзінаў, але, паколькі прыпадаў на будны дзень, пра сумеснае святкаванне ў Заслаў не ішло нават гаворкі. З жонкай, якая паўторна захварэла і якую літаральна сілком прымусіў застацца дома, рыхтаваліся павіншаваць Тацяну ўвечары па тэлефоне... Пакуль я позна ўвечары дабраўся дадому, яны паспелі разам папакаць у слухаўкі: і па мяне, і па пляменніцу Тацяне, якая таксама ехала ў тым цягніку і потым дапамагала аказаць першую дапамогу параненым... Зараз я лічу 11 красавіка сваім другім днём народзінаў. Зрэшты, што значыць лічу... Па сутнасці, яно так і ёсць, толькі дагэтуль не магу зразумець улганнага стаўлення да гэтага — другога па ліку — дня ў жыцці...

Тут момант шматкроп'я, згодны... І яно застаецца. Прынамсі, гавару пра сябе асабіста. Чаму?.. Я не хачу нават згадаць тых, хто ўчыніў тое. Калі ішла справа аб працэсе, не мог слухаць ніводнага слова ўжывіваю — успрымаў інфармацыю толькі праз інтэрнэт і газеты, праз друкаванае слова. Не таго лёсу я асабіста, як чалавек, які быў там у момант бяды, жадаў бы ім...

Што асабіста для мяне было першым адчуваннем жыцця? Не судзіце строга, не магу ўсяго расказаць, а пра што магу... Калі мы з жонкай праз нейкі час пасля выбуху дома пачалі па завядзенні «раскідваць» грошы з зарплаты на розныя патрэбы, па звычайна называўшы чарговую суму «на жыццё» (г.зн. на будзённыя расходы), я паўтарыў гэтыя простыя словы ўслых з асаблівым для сябе сэнсам: на жыццё!.. За жыццё — каб памятаць... Сяргей РАСОЛЬКА. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

МІХАІЛ МЯСНІКОВІЧ ДАРУЧЫЎ МІНПРАМУ ПАЛЕПШЫЦЬ РАБОТУ З ЗАМЕЖНЫМІ ІНВЕСТАРАМІ

Прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч даручыў Міністэрству прамысловасці ўдасканаліць работу з замежнымі інвестарамі. Аб гэтым ён заявіў учора на пасяджэнні Прэзідыума Саўміна, дзе разглядаліся вынікі развіцця прамісловасці ў 2011 годзе і ў першым квартале 2012 года, перадае БЕЛТА.

«Уласных крыніц практычна няма, крэдыты дарагія, значыць, застаюцца замежныя інвестыцыі», — адзначыў прэм'ер-міністр. Паводле яго слоў, паказчыкі па прыцягненні замежных інвестыцыяў, у тым ліку прамых на чыстай аснове, арганізацыямі Мінпрама былі нездавальняючымі. У гэтым годзе трэба палепшыць сітуацыю.

СТАР 2

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ІРАН АБВЯСЦІЎ АБ СПЫНЕННІ ПАСТАВАК НАФТЫ Ў ГРЭЦЫЮ

Іран спыніў пастаўкі нафты ў Грэцыю. Пра гэта заявіў міністр нафты Ірана Рустам Кашэмі. Ён растлумачыў, што пастаўкі былі прыпынены на фоне ўвядзення Еўропай эмбарга на куплю іранскіх вуглевадародаў, якое ўступіць у сілу ў ліпені гэтага года. Кашэмі адзначыў, што ў Ірана няма цяжкасцяў з продажам нафты.

РАСІЯ САСТУПАЕ ЗША ПА КОЛЬКАСЦІ РАЗГОРНУТЫХ ЯДЗЕРНЫХ БОЕГАЛОВАК

Расія зараз валодае 1492 разгорнутымі ядзернымі боегаловакмі, у ЗША іх 1737. Як паведамляюць інфармагенцты, такія звесткі прыводзіцца ў чарговай даведцы аб ходзе выканання расійска-амерыканскага Дагавора аб мерах па далейшым скарачэнні і абмежаванні стратэгічных наступальных узбраенняў (новага ДСНУ), якая была распушчана Дзярждэпартаментам ЗША. Пры гэтым на ўзбраенні Расіі знаходзіцца 494 апэратыўна разгорнутыя носьбіты ядзерных боезародаў, у лік якіх уваходзіць міжконтынтальныя балістычныя ракеты, цяжкія бамбардзіроўшчыкі і балістычныя ракеты на падводных лодках. У ЗША такіх носьбітаў зараз 812, інфармуе амерыканскае знешнепалітычнае ведамства. У цэлым разгорнуты і неразгорнуты пускахавы ўстаноўкі Расіі налічваецца 881, у ЗША — 1040.

У АНГЛІЎ УВОДЗІЦА АБМЕЖАВАННЕ НА ВЫКАРЫСТАННЕ ВАДЫ

Амаль поўная адсутнасць ападкаў прывяла да паніжэння ўзроўню вады ў вадаёмах па ўсёй краіне. Ужо ў канцы лютага Лондан і шэраг прылеглых да яго графстваў паўднёвай і паўднёва-ўсходняй Англіі былі абвешчаны зонамі засухі. Зараз улады папярэджваюць аб магчымай засухе і ў цэнтральных раёнах, аж да Рэкшыра. Водаправодныя кампаніі, уключаючы Thames Water, якія забяспечваюць вадою Лондан, уводзяць забарону на выкарыстанне шлангаў пры паліве садоў, мыццях машын і напавуенні басейнаў. Пры гэтым для паліва садоў дазваляецца выкарыстоўваць паліваккі. За невыкананне патрабаванняў англічане могуць сутыкнуцца са штрафам у 1 тыс. фунтаў стэрлінгаў.

РАСІЯНЕ — БЕЛАРУСКАМУ УНІВЕРСІТЭТУ

Сёння ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П.М. Машэрава адбудзецца афіцыйная цырымонія перадачы ў дар гэтай навуцальнай установе кніг Дома рускага замежжа імя А. Салжаніцына. Акцыя праходзіць пры падтрымцы Пасольства РФ у Рэспубліцы Беларусь з удзелам саветніка пасольства, а таксама прадстаўніка Расійскага цэнтру навукі і культуры ў Мінску. Перадача кніг ажыццяўляецца ў рамках умацавання беларуска-расійскага гуманітарнага супрацоўніцтва.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 11.04.2012 г.

Долар ЗША	8180,00 ▲
Еўра	10700,00 ▲
Рас. руб.	276,00 ▲
Укр. грыўня	1019,63 ▼

НАДВОР'Е СЁННЯ	
Брэст	+ 14°
Віцебск	+ 8°
Гомель	+ 6°
Гродна	+ 13°
Магілёў	+ 6°
Мінск	+ 9°

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір СЯМАШКА, першы намеснік прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь:

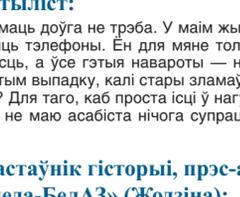
«Для навіцыянцы эфектыўнасці навуковай сферы трэба дэталёва прааналізаваць ролю ўсіх навуковых інстытутаў і лабараторыяў. Трэба вызначыць, хто падчас антымідзіяцыі павінен застацца працаваць. Паралельна мы павінны ўзняць узровень аплаты і прэстыжу вучонага. Застацца павінны тыя, хто гатовы працаваць і даваць аддачу».

ЦІ ЧАСТА ВЫ МЯНЯЕЦЕ МАБІЛЬНЫЯ ТЭЛЕФОНЫ? ЯК СТАВІЦЕСЯ ДА ПАДОБНАЙ ТЭНДЭНЦЫ?

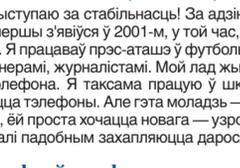
Наталля КУР'ЯНОВІЧ, стыліст:

— Над гэтым пытаннем мне думаць доўга не трэба. У маім жыцці проста няма патрэбы досыць часта мяняць тэлефоны. Ён для мяне толькі сродка сувязі, размовы. Галоўнае — якасць, а ўсе гэтыя навароты — неістотныя. Мабільны магу памяняць толькі ў тым выпадку, калі стары зламаўся. Але не болей. Для чаго іх мяняць часцей? Для таго, каб праста ісці ў нагу з часам? Падобнага я не разумею, аднак і не маю асабіста нічога супраць тых, хто робіць гэта часта.

Сяргей ПУЗАНКЕВІЧ, настаўнік гісторыі, прэс-аташ футбольнага клуба «Тарпеда-БелАЗ» (Жодзіна):

— Тэлефоны мяняю рэдка — я выступаю за стабільнасць! За адзінаццаць гадоў у мяне толькі тры тэлефоны. А першы з'явіўся ў 2001-м, у той час, калі ў мам атчэўні саветых было яшчэ няшмат. Я працаваў прэс-аташам у футбольным клубе і мне трэба было кантактаваць з трэнерамі, журналістамі. Мой лад жыцця проста вымагаў прысутнасці мабільнага тэлефона. Я таксама працую ў школе, сярэд вучняў ёсць тыя, у каго часта мяняюцца тэлефоны. Але гэта моладзь — у яе густы мяняюцца. Моладзь цікавіцца модай, ёй проста хочацца новага — узор такі. Аднак я ўжо не магу зразумець таго, калі падобным захапляюцца дарослыя людзі.

Дзіна КОЦКАВА, фатограф, аўтар фотапраекта «Веды пра ВІЧ»:

— Я не ганюся за новымі тэлефонамі, тэндэнцыямі, я імкнуся да цікавых людзей. У юнацтве яшчэ хацела набыць сабе суперсучасны тэлефон, але зразумела, што не хапае сродкаў. Цяпер да гэтага стаўлюся спакойна і змяніла за жыццё ўсяго некалькі мабільнікаў. Але ёсць тыя, хто мяняе іх як пальчаткі. Прыходзіць да іх у госці, а яны табе адразу пачынаюць казаць пра розныя функцыі, гульні. Для мяне гэта проста жahlіва. Важна, каб мабільны званіў добра, камфортна ляжаў у руцэ і на ўсялякі выпадак меў фотакамеру. Мабільнік — мой сакратар. Я там нават нататкі пішу. А яшчэ я лічу, што інтэрнэт у мабільных тэлефонах — зло. З-за яго людзі не бачаць адно аднаго і не размаўляюць.

Падрыхтаваў Тарас ШЧЫРЫ.

12.04.11

МІХАІЛ МЯСНІКОВІЧ ДАРУЧЫЎ...

(Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.)

Міхал Мясніковіч звярнуў увагу Мінпрама на неабходнасць больш актыўнай работы з расійскімі і кітайскімі інвестарамі.

Кіраўнік урада таксама паставіў задачу Мінпраму не зацягваць буйныя інвестпраекты, запланаваныя да рэалізацыі.

БЕЛАРУСкі САЮЗ ЖУРНАЛІСТАЎ ЗВЯРНУЎСЯ ДА ЗАМЕЖНЫХ КАЛЕГ

«Сітуацыя, з якой сутыкнуліся беларускія журналісты, беспрэцэдэнтная для сучаснага свету. 13 прадстаўнікоў СМІ былі ўключаныя ў спіс асоб, якім забаронены ўезд на тэрыторыю дзяржаў — удзельніц ЕС».

Старшыня БСЖ Анатоль Лемяшонак патлумачыў, што зварот з'яўляецца сваёсаблівым папярэджаннем для замежных калег: спісы «невязаных» журналістаў з'яўляюцца небяспечным прэцэдэнтам і могуць паўтарыцца ў іншых краінах.

«На наш погляд, размова ідзе пра непрыхвацены ціск на беларускія масмедыя з мэтай прымусяць іх да змены рэдакцыйнай палітыкі і погляду асобных журналістаў».

У гэтым звароты змешчаны заклік выказаць салідарнасць з Беларускай асацыяцыяй журналістаў у адстойванні свабоды слова і права на выказванне свайго пункту гледжання.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

ФЕМІДА З'ЯВІЛАСЯ НАД УВАХОДАМ У БУДЫНАК СУДА ЕўРААЗЭС

У нішы над уваходам у будынак Суда Еўразійскай эканамічнай супольнасці ўстанавілі скульптуру багіні Феміды.

Фота Мірныя БЕГУШКОВІЧ.

ён у гістарычным будынку ў цэнтры Мінска па вуліцы Кірава, 5. Нацыянальнае заканадаўства дзяржаў «тройкі» аднозіваюцца, таму спрэчкі ўжо ўзнікаюць.

Надзея ДРЫЛА.

Купляй беларускае!

РАПСАВЫ АЛЕЙ — ВЫДАТНАЯ АЛЬТЭРНАТЫВА АЛІЎКАВАМУ?

Рапсавы алей — той прадукт, які вырабляецца ў Беларусі на сучасным абсталяванні згодна з высокакаласнымі тэхналогіямі.

З-за кліматычных умоў беларускі рынак алейў заўсёды залежаў ад імпарту і ўраджаю сланечніку ў бліжэйшых суседзях.

Аднак дзякуючы паспехам сучаснай селекцыйнай навуцы ў краінах з умераным кліматам стала магчымым вырошчываць гатункаў рапсу з высокакасным харчовым алеем.

Такая селекцыйная культура, як рапс, першапачаткова вырошчывалася для тэхнічных патрэб, але паступова былі выведзены харчовыя гатункі.

Кантроль і арэнда: ЯКІЯ ЗМЕННЫ ЧАКАЮЦЬ БЕЛАРУСкі БІЗНЭС?

БАЗАВАЕ паняцце для амаль любога бізнэсу — гэта ўласнасць. Калі ёсць свае (а не арандаваныя) кваліфікацыя зямлі ці нейкае памяшканне, то на іх можна спакойна будаваць і развіваць бізнэс і нават не хвалявацца, што заўтра арэндадаўца падме...

Вельмі паказальны прыклад таварыства дырэктар прыватнай фірмы. Ён раскажа, што зараз у яго ў гэтым памяшканні працуе 4 чалавекі, і ён гатовы павялічыць колькасць работнікаў у два разы, але развіццё...

— Я шэсць гадоў таму пачаў арандаваць памяшканне, лабудаванае ў 1956 годзе. Яно было амаль што ў аварыйным стане і не выкарыстоўвалася.

Калі выйшла Дырэктыва № 4 «Аб развіцці прадпрыемстваў і ініцыятывы і стымуляванні дзелавой актыўнасці ў Рэспубліцы Беларусь».

— Былі знойдзены грошы на выкуп будынка і яго капітальны рамонт. Мы звярнуліся з вуснай просьбай аб выкупе будынка згодна з Дырэктывай № 4 ва ўнітарнае прадпрыемства «Партызанскае» — атрымалі адмову.

І фактычна атрымліваецца, што сітуацыя зайшла ў тупік: рабіць рамонт у арандаваным будынку прыватнае прадпрыемства, вядома, не хоча — бо ўкладваць як мінімум 800 мільёнаў (такая сума спатрэбіцца на рамонт па папярэдніх падліках) у чужое памяшканне, згэдзіцца, нелагічна.

— Тут жа пытанне рацыянальнага выкарыстання дзяржаўнай уласнасці: калі ў гэтую маёмасць сёння не пачаць укладваць грошы, то будынак хутка трэба будзе зносіць. Грошай, каб укладваць у рамонт, наколькі я разумею, у дзяржаўнага прадпрыемства няма.

Іншых эканамічных абгрунтаванняў я не бачу, — лічыць дырэктар прыватнай фірмы.

— Дзмітрый ЯДРЫШЧАНСкі, начальнік аддзела выкарыстання і метадолагі арэндных адносін Дзяржаўнага агенцтва па маёмасці, параіў прадпрыемствам зрабіць афіцыйны зварот у яго камітэт і паабяцаў разабрацца ў сітуацыі.

— Па сутнасці, для любога суб'екта гаспадарання не важна, як будзе называцца праверка — проста праверка ці маніторынг. Яго заўсёды турбуе прыезд кантралёраў, і ад гэтага нікуды не падазецца. Таму тут вельмі важна правільна расставіць акцэнты.

Па выніках маніторынгу замест штрафу дадуць парады?

У хуткім часе беларускі бізнэс чакаюць і змены ў кантрольнай дзейнасці — на пасяджэнні Савета па развіцці прадпрыемстваў і ініцыятывы і стымуляванні дзелавой актыўнасці ў Рэспубліцы Беларусь.

— Напрыклад, зараз, каб праверыць, ці правільна ўсталяваны пад'ёмны кран на будаўнічай пляцоўцы, Міністэрства па надзвычайных сітуацыях вымушана спачатку прыходзіць з планавай праверкай, а затым — з пазпланавымі.

— Што тычыцца маніторынгу, то ён павінен праводзіцца без выкарыстання паўнамоцтваў, якія прадстаўлены дзяржорганам для правядзення праверак.

Калі па выніках маніторынгу ўстаноўлены парушэнні, то прадугледжаны два варыянты развіцця падзей — пры адсутнасці пагрозы для бяспекі кантралюючы орган павінен будзе даць рэкамендацыю па недапушчэнні і ліквідацыі гэтых парушэнняў без прымянення мер адказнасці.

Веніямін БІРКОЎ, начальнік упраўлення эканамічнай беспяспекі Дзяржаўнага агенцтва па маёмасці і метадолагі арэндных адносін Дзяржаўнага агенцтва па маёмасці, параіў прадпрыемствам зрабіць афіцыйны зварот у яго камітэт і паабяцаў разабрацца ў сітуацыі.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

дзейнасці кантралюючых (наглядных) органаў Камітэту дзяржаўнага кантралю, за 2011 год КДК правярнуў 33 кантралюючыя органы, прычым некаторыя з іх — комплексна.

— Таксама мы вывучаем кнігі ўліку праверак на прадпрыемствах. І па іх мы бачым, хто ходзіць на прадпрыемствы, вывучаем абгрунтаванасць кожнай праверкі.

Кантралёраў трэба адпраўляць на псіхатэрэпію?

Вельмі важным аспектам, на думку прадстаўнікоў бізнэсу, з'яўляюцца не толькі нормы ўказу, але і асабістыя якасці тых кантралёраў, якія прыходзяць на прадпрыемствы.

— Трэба звяртаць увагу і на асобу кантралёра: для чаго ён нас так абкладае нарматыўнымі інструкцыямі: каб была бяспека на прадпрыемстве ці каб стварыць бачнасць сваёй значнасці?

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

— Яшчэ адзін аспект, звязаны з асобай кантралёра, агучыў Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў.

ГАРЫЦЬ ТРАВА — ГІНУЦЬ ЛЮДЗІ

У Брэсцкай вобласці, асабліва ў паўднёвай яе частцы, снегу не было з пачатку сакавіка. А з наступленнем цёплых, сонечных дзён пачалася сапраўдная «эпідэмія» палу травы.

Фота БЕЛТА.

Кожны год пажарныя, супрацоўнікі органаў аховы прыроды выступаюць у СМІ, праводзяць індыўідуальныя гутаркі — просяць людзей не паліць траву.

Амаль кожны дзень прыносіць новыя весткі. Школьнік з Ганцавічаў гасцаваў у дзядулі. На пустыцы, дзе ён гуляў, гарэла сухая трава.

У вёсцы Старое Забалоцце Маладэцкага раёна 79-гадовае пенсіянер тушыў сухую траву, а ў

выніку загінуў сам. У Пінскім і Драгічынскім раёнах таксама загінулі пенсіянеры. Цела 75-гадовага мужчыны знайшлі сярод спаленай травы.

Усё ж у Брэсцкай вобласці агнём за вясну знішчана больш за 20 пабудоў, каля дзясятка пашкоджана. І ўсё з-за легкадумнасці, безадказнага стаўлення да зямлі, навакольнага асяроддзя ды і да свайго жыцця ў рэшце рэшт.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

НІЧОГА СВЯТОГА

У ноч на 9 красавіка са сцяны манумента «Зорка» Брэсцкай крэпасці знікла металічная пліта памерам 90 на 60 сантыметраў, якая ўтрымлівала тэкст аб тым, што ў гады Вялікай Айчыннай вайны падчас акупацыі на тэрыторыі крэпасці фашысты расстрэльвалі мірных жыхароў.

Міліцыя вышуквае зламыснікаў.

Яна СВЕТАВА.

Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі з заўчаснай смерцю намесніка Міністра працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь КАРАЛЁВА Валянціны Вікенцьеўны і выказвае глыбокае спачуванне родным і блізкім нябожчыцы.

АБЗАЦ

Аграры Брэсцкай вобласці прыступілі да сцяжы цукровых буракоў і кукурузы. Буракі сеюць 5 раёнаў з 14, якія займаюцца гэтай культурай, а кукурузу — Драгічынскі і Маладэцкі.

На паўгадзіны 34-гадовы жыхар Беразіно двойчы папаўняў п'яным за рулём. Днямі ў Мінску супрацоўнікі Дзяржаўнага інтэнсіўнага навігацыйнага агенцтва ўспаміналі экзамінаў, каб праверыць у вадыцеля дакументаў. Ад мужчыны зыходзіў моцны пах алкаголю.

ПОЎНЫ АБЗАЦ

Улады Грэцыі прыдумалі новы спосаб папаўнення бюджэту. Зараз кожны ахвотны можа ўзяць напракат паліцэйскую машыну і нават наняць саміх паліцэйскіх. За паслугу дзевяцігодня заплаціць 30 еўра ў годзін.

У Лас-Вегасе (ША) праз некалькі дзён стартуе праект па аказанні дапамогі тым, хто адчуў сьбе кепска ад празмернага ўжывання алкаголю ў забуйляльных установах.

НАЗІРАЎ ЗБРОІ... НА ТРЫ ГАДЫ

Тры гады пазбавлена волі атрымаў у якасці пакарання выхадзец з Грузіі Гагік Гасаян. Суд Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці прызнаў яго вінаватым у незаконным набывцці, перавозцы, захоўванні, нашэнні таемнай паспасаў і выбуховых прыладаў.

чыцы праваахоўнікі выявілі патроны да агнястрэльнай зброі рознага калібру, фрагменты кулямёта Гомельскай вобласці прызнаў яго вінаватым у незаконным набывцці, перавозцы, захоўванні, нашэнні таемнай паспасаў і выбуховых прыладаў.

былі кумулятыўныя стрэльбавыя гранаты, прызначаныя для паражэння брані таўшчыняй 70 мм. У іх уваходзіць трайлава-гексагенная сумесь — рэчыва для моцнага выбуху.

Паводле павадзенняў карэспандэнцтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

З КРАНА ЦЯЧЭ... ЖАЛЕЗА

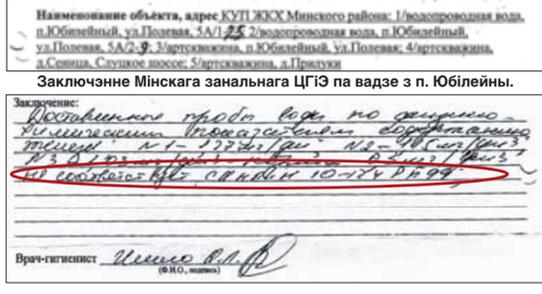
Жыхары пас. Юбілейны, што за 2 км ад сталіцы, сцвярджаюць, што п'юць тэхнічную ваду

Велізарнай колькасці рэк, азёр, вялікім запасам падземнай вады на тэрыторыі нашай краіны можна пазайздросціць, але ці выпадкова ўспыхнуў канфлікт у невялікім пасёлку пад Мінскам з-за якасці гэтай вады? У чым тут справа? Мы паспрабавалі паглядзець на сітуацыю вачыма ўсіх зацікаўленых бакоў.

СИТУАЦЫЯ ВАЧЫМА ЖЫХАРОЎ:

«Нашы вуліцы па-ранейшаму атрымліваюць ваду са свідравіны, якую санстанцыя ў свой час закрывала»

— У нас калісьці была ідэя зрабіць ваду, — распавядае жыхарка пасёлка Валянціна ОСПАВА. — Але ў 90-я гады тут пачалі актыўна будаваць новыя дамы, пры гэтым «наवेशваючы» іх на старыя камунікацыі, і вады стала не хапаць. Людзі пачалі пісаць лісты. Тады былі знойдзены падрадчык, які прабурыў свідравіну, і ў выніку вада з'явілася. Гэта было недзе ў 1998 годзе.

Старшыня сельскага Савета тады, па ўспамінах жыхароў, заявіў: «Хоць якую ваду, але я даў». Зразумела, людзі былі рады, але... Свідравіна была прабурана неглыбока, каля чыгункі, на месцы былога балота. Жыхары пасёлка ўздавалі, што гадоў 25 таму там былі адстойнікі.

Не дзіўна, што неўзабаве людзі пачалі скардзілаць на яго гэтай вады. «Яна непрыемная на смак, у яе каламутны бары колер, гілы балотны пах, вялікі асядак чырвонага колеру, — пералічваюць недахопы незадаволеныя. — Як можна яе піць?» Мінскі занальны цэнтр гігіены і эпідэміялогіі прызнаў ваду з гэтай свідравіны непрыдатнай да ужывання. Гэта было ў 2004 годзе. Прайшоў год — вады па-ранейшаму не хапала. Тады, як распавядаюць сялянне, камунальнікі прамылі фільтры на свідравіне і зноў яе ўключылі. «Гэта ж тэхнічная вада! — абураліся людзі. — Нам нават прапаноўвалі плаціць за яе як за тэхнічную ваду!»

Валянціна Оспава змагаецца за якасць вады, што паступае ў яе кватэру, з 2000 года — ужо больш за 10 гадоў! «Як жа так? — дзіўніцца яна. — У пасёлку існуюць тры старыя свідравіны яшчэ з саветскіх часоў. А дамы растуць як грыбы, прытым дзевяціпавярховыя. Насельніцтва пасёлка хутка павялічваецца. Але нашы вуліцы (Палыява, Тапаліная, Камунальная і інш.) па-ранейшаму атрымліваюць ваду са свідравіны, якую санстанцыя ў свой час закрывала. У апошні раз, калі я скардзілася ў наш цэнтр гігіены і эпідэміялогіі, мне адказалі: «Мы не маем права самі прыхаць і ўзяць пробу вашай вады на аналіз. Яе нам павіны прывезці прадстаўнікі ЖКГ».

СИТУАЦЫЯ ВАЧЫМА КАМУНАЛЬНІКАЎ:

«Мы не можам выключыць з абароту ні адной з наяўных свідравін»

— Зараз у пасёлку 5 артэзіянскіх свідравін, — кажа намеснік дырэктара па водаправодна-каналізацыйнай гаспадарцы КУП ЖКГ Мінскага раёна Дзмітрый ДРОЗД. — Але ў працы знаходзяцца тры. Ёсць таксама

станцыя 2-га ўздыму 1984 года пабудовы (у эксплуатацыю не ўведзена дагэтуль. — Аўт.). Рэзервуага водазабеспячэння ў пасёлку цяпер няма, да таго ж сістэма не мае аб'ектаў па ўтрыманні запасаў чыстай вады (воданепарной вежы альбо рэзервуара). Таму мы не можам выключыць з абароту ні адной з наяўных свідравін.

З-за патоку скаргаў самая праблемная свідравіна — свідравіна КІЗ-Сеніца-1 (на якую і наракаюць жыхары. — Рэд.) была затампанавана, і ў 2006 годзе правідравана новая (5-я па ліку свідравіна). Дарэчы, побач з той, праблемнай, КІЗ (квартал індывідуальных забудовшчыкаў) на той момант распаўся, і райвыканкам Мінскага раёна прыняў рашэнне забраць усе сеткі індывідуальных забудовшчыкаў і перадаць іх на баланс ЖКГ. На момант перадачы існаваў выданыя КІЗу Мінскім занальным цэнтрам гігіены і эпідэміялогіі загад аб тым, што іх свідравіна падлягае закрыццю. Але на баланс ЖКГ яна чамусьці была перададзена як рабочы аб'ект.

— У 2006 годзе — зараз можна па-рознаму гаварыць, правільна гэта ці не — частка сетак водазабеспячэння была злучана з агульнай сістэмай, — тлумачыць Дзмітрый Дрозд. — У выніку атрымалася так, што, адключыўшы свідравіну КІЗ-Сеніца-1, мы «па-садзілі» ціск ва ўсёй сістэме. Вады зноў стала не хапаць. У сувязі са з'яўленнем новых забудов па вул. Палыявой давалося вывесці з эксплуатацыі воданепарную вежу, бо верхнія паверхі новых дамоў былі на адным узроўні з вежай, што вымагала вышынні воднага слупа 27 м, а ў вежы мелася толькі 25 м. Яе пастаянна трэба было трымаць на пералеве. Таму і давалося паўтараць уключэнне гэту праблемную свідравіну ў 2006 годзе. У выніку — пайшо падмешванне няякаснай вады.

— А што з новай 5-й свідравінай, прабуранай у 2006 годзе?

— Так, яна была прабурана, але па невядомых прычынах да гэтага часу не ўведзена ў строй. (Прычыны? У тым, што ўтрыманне жалеза ў вадзе там таксама ў разы перавышае гранічна дапушчальныя канцэнтрацыі, таму Мінскі занальны ЦГГ не прымае яе ў эксплуатацыю, і падрадчык да гэтага часу не можа здаць яе заказчыку. — Аўт.).

Нейкі час камунальнікі, відаць, спадзяваліся на пункт, прапісаны ў БНІП (будаўнічыя нормы і правілы), згодна з якім санітарны ўрач мае права сваім рашэннем павялічыць гранічную норму ўтрымання ў вадзе жалеза да 1 мг на літр вады. — Калі цяпер немагчыма палепшыць якасць вады, то нармальна можна павялічыць да 1 мг/л. Але гэта часова мера, і яна дзейнічае да таго часу, пакуль не будзе пабудавана і ўведзена ў эксплуатацыю станцыя абезжалезавання. На жаль, у нашым выпадку гэтага мера сітуацыя не выратуе. Яе прымяненне негэта, таму што нормы ўтрымання жалеза ў вадзе большыя за 1 мг/л, — растлумачыў нам галоўны ўрач Мінскага занальнага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі Эдуард МАРОЗ.

Тым не менш, у ЖКГ Мінскага раёна глядзяць у будучыню з аптымізмам.

— Рытуемся жа да запуску 5-й свідравіны (той самай, пабудаванай яшчэ ў 2006 годзе і так і не ўведзенай у эксплуатацыю. — Аўт.). Яе прамылі, узразлі ў сетку, зараз чакаем, што на працягу месяца УКБ Мінскага раёна перадаць нам яе на баланс, — распавядае аб планах прадпрыемства Дзмітрый Дрозд. — Будзем думаць, як дазвадана пуская з яе ваду. Зробім паўтараць аналіз пры прыёмчы-перадачы, і будзе вырашаны яе лёс. Таму што нешта трэба рабіць. І нават калі яна дае празмерна ўзбагачаную жалезам ваду, мы будзем рабіць яе падмешванне да больш якаснай вады з іншых свідравін, якія адпавядаюць СанПіну. А як толькі яе перададуць нам, самая праблемная свідравіна (КІЗ-Сеніца-1. — Рэд.), з-за якой і разгарэўся ўвесь сыр-бор, будзе, нарэшце, канчаткова закрыта.

Дарэчы, калі зыходзіць са слоў камунальнікаў, у 5-й свідравіне нормы па ўтрыманні жалеза перакраць «ўсяго» ў 5 разоў...

СИТУАЦЫЯ ВАЧЫМА ГАЛОЎНАГА ўРАЧА МІНСКАГА ЗАНАЛЬНАГА ЦЭНТРА ГІГІЕНЫ І ЭПІДЭМІЯЛОГІІ:

«Вырашаецца пытанне аб тым, каб арганізаваць падвоз насельніцтву пітной вады ў цыстэрнах»

— КУП ЖКГ як юрыдычная асоба нясе поўную адказнасць за своєчасовае рамоні і падачу якаснай ва-

ды насельніцтву. Гэтыя пытанні кантралююцца. Ёсць схема правядзення лабараторнага кантролю. Згодна з ёй, прадстаўнікі ЖКГ самастойна праводзяць адбор проб і на дагаворнай аснове з акрэдытаванай лабараторыяй праводзяць лабараторныя даследаванні для кантролю якасці вады. У выпадку, калі вада не адпавядае СанПіну, павіны быць прыняты ўсе неабходныя меры па забеспячэнні насельніцтва якаснай пітной вадой, — тлумачыць галоўны ўрач Мінскага занальнага ЦГГ Эдуард МАРОЗ.

Дарэчы, апошняя планавая праверка ЖКГ Мінскага раёна ажыццяўлялася Мінскім занальным ЦГГ ў верасні мінулага года. Па яе выніках (у заключэнні ўрача-гігіеніста было сказана, што дастаўленыя пробы вады не адпавядаюць СанПіну па ўтрыманні ў вадзе жалеза) было вынесена прадпісанне аб ліквідацыі парушэнняў. Аб ходзе выканання гэтага прадпісання камунальнікі павіны былі інфармаваць ЦГГ ў тэрмін да 17.10.2011 года. Згодна з іх адказам, былі праведзены прамеры і дэзінфекцыя ўказаных свідравін. Але ўсё гэта не змяніла паказчыкаў утрымання жалеза ў вадзе.

Зараз гігіеністы зноў праводзяць планавую праверку ЖКГ Мінскага раёна. — Мы будзем прымаць адпаведныя меры, — заявіў Эдуард Мароз. — Калі апераўтыва зніжць колькасць жалеза ў вадзе негэта — на гэты патрэбны час і грошы — вырашаецца пытанне аб тым, каб арганізаваць падвоз насельніцтву пітной вады ў цыстэрнах. Гэтае пытанне ўжо ініцыявана. У райвыканкам была накіравана адпаведная інфармацыя.

У бліжэйшы час насельніцтва пасёлка павялічыцца амаль удвая

Сёння ў аграгарадку Сеніца (які аб'ядноўвае в. Сеніца і пас. Юбілейны і ўяўляе сабой адзіны масіў жилой забудовы) актыўна вядзецца будаўніцтва. Будуюцца жылы квартал «Жалёныя горкі» (уключае ў сябе тры 10-павярховыя і адзін 19-павярховы жылы дом), ЖК «Юбілейны» (збудовшчык ТАА «Тэхбудрэсурс» будзе два 9-павярховыя жылыя дамы) і комплекс з дзевяці шматкватэрных дамоў у межах праекта «Даступнае жыллё». Што ж будзе ў пасёлку з вадоў цяпер?

— Нам трэба стварыць неабходны ціск у сістэме і мець запас вады. Зараз галоўнае — запустіць станцыю 2-га ўздыму вады з рэзервуарамі чыстай вады, таму што ў ёй рашэнне ўсіх праблем, — упэўнены Дзмітрый Дрозд. (Нагадаем, гаворка ідзе аб станцыі, пабудаванай у 1984 годзе, якая ніколі не эксплуатавалася. — Аўт.). — Калі з'явіліся два інвестары — ТАА «Тэхбудрэсурс» і сетка кампаній «А-100 Дэвелопмент» — да іх у тэхнічны ўмоў мы ўключылі выкананне рэканструкцыі станцыі 2-га ўздыму. Таксама ім трэба будзе прабурыць яшчэ адну свідравіну, каб запавяліць чыстай вадой рэзервуары аб'ёмам у 600 куб. м. Згодна з тэхнічнымі ўмовамі, прадугледжана і пракладка водаправода ад вул. Палыявой па вул. Камунальнай да помпавай станцыі 2-га ўздыму. Работы па бурэнні новай артэзіянскай свідравіны непадалёк ад станцыі ўжо пачаліся...

Р.С. Гучыць аптымістычна, ці не так? Будзем спадзявацца, што новыя жыхары бэд вады не застаюцца. Што ж тычыцца «старых» жыхароў пас. Юбілейны, то мы плануем апублікаваць інфармацыю аб рэальных спосабах вырашэння праблемы, які толькі атрымаем яе з райвыканкама Мінскага раёна. Радзіцца будзе трымаць гэтае пытанне на кантролі і абавязкова вернецца да яго праз некаторы час. Святлана БУСЬКО.

ЧЫМ НЕБЯСПЕЧНАЯ ВАДА З ПАВЫШАНЫМ УТРЫМАННЕМ ЖАЛЕЗА

Жалеза неабходна арганізму чалавека, але толькі ў пэўнай прапарцыі. Пры працяглым ўжыванні ўнутр вады з утрыманнем жалеза вышэй за норму чалавек рызыкуе набыць розныя захворванні печані, крыві, алергічныя рэакцыі, парушэнні рэпрадуктыўнай функцыі, таксама пры гэтым значна павялічваецца рызыка інфаркту.

Бяспечная сутачная доза жалеза, па рэкамендацыях Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, складае 0,8 мг/кг масы цела. Зыходзячы з гэтай дозы, СААЗ была разлічана гранічна дапушчальная канцэнтрацыя жалеза ў пітной вадзе — 0,3 мг/л.

ЧАТЫРЫ ГІСТОРЫІ СЯБРОЎСТВА З МОВАЙ

«ЗАМЕСТ МЕДЫЦЫНСКАГА — БЕЛАРУСКАЯ ФІЛАЛОГІЯ»

Куды паступаюць вучыцца пераможцы рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове? Ці захаваў яны любоў да роднага слова і як далей складваецца іх шлях? «Звязда» пагуляла з алімпіяднікамі мінулых гадоў і высветліла, ці змяніла мова іх жыццё. Першае, што кідаецца ў вочы ў спісах прызёраў рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове, — гэта амаль поўная адсутнасць у іх шэрагах хлопцаў. Другая асаблівасць — рэгіён пражывання алімпіядніка і месца яго вучобы. Часцей за астатніх у лідары мінчане і вучні ліцэяў і гімназій. Але кожны год ёсць свае выключэнні. Менавіта на іх «Звязда» і спынілася. Такім чынам, у пададзеных ніжэй апавядках — чатыры гісторыі: дзятчынцы з вёскі, дзятчынцы з горада, прызёра-хлопца і чатырохразовай удалайніцы дыплома 1-й ступені. Калісьці кожны з гэтых алімпіяднікаў дасягаў поспеху на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове. Якія адносіны з мовай у іх сёння?

Каментарый Івана РОЎДЫ, дэкана філалагічнага факультэта БДУ:

— Пераможцаў рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове, якія паступалі да нас на філфак, раней было значна больш, чым сёння. На жаль, з кожным годам такіх абітурыентаў (дакладней, абітурыентак) усё менш, таму што большасць аддае перавагу іншым спецыяльнасцям. Аднак жа тэа адзінаццацікласнікі, якія атрымліваюць на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове дыпломы 1-й, 2-й і 3-й ступені, залічваюцца да нас на факультэт без іспытаў.

«ЗАМЕСТ МЕДЫЦЫНСКАГА — БЕЛАРУСКАЯ ФІЛАЛОГІЯ»

Вераніка Лугіна (Шташуплёнак), дыплом 1-й ступені на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове (2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007).

Пра Вераніку Лугіну (у дзявоцтве Шташуплёнак) «Звязда» ўжо пісала. Фотакарэспандэнт Анатоль КЛЯШЧУК некалькі разоў фатаграфавалі Вераніку, калі яна была яшчэ школьніцай. Адзін са здымкаў, дзе дзятчынца побач з помнікам беларускай літары «У», стаў першалосным. Тады ў подпісе да здымка аўтар тлумачыў: Вераніка СТАШУПЛЁНАК — дзятчынца з мовай у сэрцы.

Да 8-га класа дзятчынца вучылася ў СШ №1 г. Мёры Віцебскай вобласці, пасля — у Полацкай школе-інтэрнаце для здольных і таленавітых дзяцей (сёння — Полацкая дзяржаўная гімназія №2). Калі васьмікласніцай Вераніка паехала на раённую алімпіяду па беларускай мове за 9 клас і выйграла яе, настаўнікі і бацькі не маглі нарадавацца. А далей дзятчынца пацвердзіла свае веды не толькі на абласным узроўні, але і на «рэспубліцы», адкуль Вераніка прывезла дыплом 1-й ступені.

Вераніка — адна з нямногіх алімпіяднікаў, якая засталася вернай беларускаму слову і не толькі карыстаецца ім у паўсядзённым жыцці, але і вырашыла зрабіць яго сваёй працай. Вераніка паступіла на аддзяленне «Беларуская філалогія».

— Перамога была зусім нечаканая, — прызнаецца Вераніка. — Я тады была толькі васьмікласніцай і сабарнічала з вучнямі, якія былі старэйшымі за мяне на год. Але тая алімпіяды да запаміналася на ўсё жыццё.

Наступныя гады таленавітая дзятчынца з Мёраў замацавала свой поспех, заваяваўшы на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове дыпломы 1 ступені.

Да 11 класа Вераніка ўсупрэма задумалася пра медыцынскі ўніверсітэт. Але любоў да роднага слова перамагла, і Вераніка абрала беларускі філфак. Сёння яна п'яцікурсніца філалагічнага факультэта БДУ па спецыяльнасці «Філолаг». Выкладчык беларускай мовы і літаратуры.

«СПАЧАТКУ ХАЦЕЛА СТАЦЬ ПІСЬМЕННІЦАЙ...»

Вераніка Сілюк, дыплом 1-й ступені на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове (2007-2008 нав. год):

Вераніка Сілюк скончыла вучэна-педагагічны комплекс «Юрацкаўскаўска дзіцячая сад-сярэдняя школа» Іўеўскага раёна Гродзенскага вобласці. Сёння яна студэнтка Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

лепі і больш рыхтавацца да алімпіяды. У горадзе ж столькі спакус — можа, і цяжэй сесці за кнігу. Аднак жа кнігі дасяжныя ўсёды — і ў горадзе, і ў вёсцы, таму боязі, што я, магчыма, буду падрыхтавана горш за гарадскіх, не было. Наадварот, на алімпіядзе я знайшла шмат новых сяброў. У нас было вельмі дружная каманда, мы адна аднаго падтрымлівалі.

Гродзенская вобласць. Сёння яна студэнтка Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

— Меўся на ўвазе, вядома, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, — узгадвае Вераніка. — Але так склаўся лёс, што не ў аіх атрымалася спраўдзіць абяцанне. Тым не менш, большасць нашай дружнай каманды паступіла ў БДУ. Дарэчы, мы і зараз часта сустракаемся. Падчас сустрач размаўляем і проста перапінсяемся ў сацыяльных сетках на беларускай мове.

Вераніка Сілюк — настаўнік: мама — беларускай мовы, тата — фізічнай культуры. Але, як прызнаецца сама дзятчынца, родную мову ў школе выкладала іншая настаўніца.

— Але ў 11-м класе, калі пачала больш глыбока абдумваць выбар будучай прафесіі, прыйшла да высновы, што не хацела б развітацца з англійскай мовай, якая мне вельмі падабаецца. У выніку вырала факультэт міжнароднага адносінаў Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, куды і паступіла на спецыяльнасць «Бізнэс-адміністраванне».

Першы раз на алімпіяду па беларускай мове Вераніка паехала ў 10-м класе. Спачатку стала пераможцай на раённым, пасля на абласным, а затым і на рэспубліканскім узроўні. З першага разу. У наступным годзе Вераніка зноў дайшла да «рэспублікі» і атрымала дыплом 3-й ступені.

— Ды не, — усміхаецца Вераніка. — Паколькі я з маленькага пасёлка, то мола магчымаць перамагчы на гэтым узроўні.

«СЯРЭДНІ БАЛ ШКОЛЬНАГА АТЭСТАТА — 10,0»

Сцяпан Рамнёў, дыплом 2-й ступені на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове (2007-2008 нав. год):

У 11 класе Сцяпан атрымаў дыплом другой ступені на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове, паказаўшы 11-ы вынік у рэспубліцы — аднак стаў першым сярод удзельнікаў-хлопцаў.

Мінчаніну Сцяпану Рамнёву мы дазвазілі не змаглі хлопце вучыцца па студэнцкім абмене ў Іспанскім ўніверсітэце г. Більбаа. Затое з карэспандэнтам «Звязды» пагулялі бацькі Сцяпана — Сямён Сцяпанавіч і Вольга Пятроўна Рамнёвы.

якую скончыў з залатым медалём і сярэднім балам атэстата 10,0 (!).

Мінчаніну Сцяпану Рамнёву мы дазвазілі не змаглі хлопце вучыцца па студэнцкім абмене ў Іспанскім ўніверсітэце г. Більбаа. Затое з карэспандэнтам «Звязды» пагулялі бацькі Сцяпана — Сямён Сцяпанавіч і Вольга Пятроўна Рамнёвы.

— Сцёпа роз вельмі цікаўным і рознааб'ёмным хлопчыкам, — распавядае бацька. — Беларуская мова захапіла ў 11-м класе. У яго была добрая настаўніца, якая знайшла, каб памадка не падтала.

Далей быў клас з англійскім ухілам. Па прызнанні самой Яўгеніі, яе бацькі — спецыялісты з тэхнічнай адукацыяй — вельмі хацелі, каб іх дзеці валодалі замежнымі мовамі. Пазней у ліцэі БДУ дзятчынца вучыла чэшскую мову, а ва ўніверсітэце — англійскую і нямецкую.

Дыплом 1-й ступені. Дзятчынца паступіла ў ліцэй БДУ, у філалагічны клас, які пасляхова скончыла. Затым быў Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт. Сёння Яўгенія Гетманчук — выкладчык англійскай мовы ў Беларускай дзяржаўнай ўніверсітэце інфарматыкі і радыёэлектронікі (БДІПР).

— На жаль, сёння з беларускай мовай я амаль не сутыкаюся. Беларуская мова скончылася ў мяне на першым курсе ўніверсітэта, аднак зараз аспроўдзе пераважае рускамоўнае.

ВЕЛІКОДНАЯ ВЫПЕЧКА НА ВАШЫМ СТАЛЕ

Пачаліся велікодныя свята. Адзін з абавязковых атрыбутаў самых галоўных, які лічыць праваслаўная царква, дзён у годзе — велікодныя булкі і кулічы на сталае. Чым радуюць мінчан сталічныя хлебазаводы? Расказвае галоўны тэхнолаг КУП «Мінскхлебпрам» — найбольш буйнога айчынага хлебапякарнага прадпрыемства, якое аб'ядноўвае шэсць хлебазаводаў — Ніна ЛУШЧЫК:

— У продажы велікодная выпечка з'явілася з панядзелка 9 красавіка. Да нядзелі 15 красавіка ўключае асартымент будзе пастаянна папаяўнацца хлебазаводы сталіцы ў перадавыя дні выпускаюць больш за 185 тон хлебабулочных вырабаў. Хачу падкрэсліць, — працягвае Ніна Канстанцінаўна, — што ўся прадукцыя мінскіх хлебазаводаў вырабляецца толькі з натуральнай сыравіны і не змяшчае штучных паляпшальнікаў смаку ці кансервантаў. Зараз працягваецца нарыхтоўка вялікай колькасці самай высакякаснай сыравіны, завоззяцца ўпрыгожванні для выпечкі. Трэба мець на ўвазе, што велікодныя булкі ўпрыгожваюцца ўручнымі, і майстры імкнучыся праявіць максімум фантазіі, іх абмяжоўвае толькі вага вырабу. Да асноўных працэсаў вырабы велікодных булак дапускаюцца толькі самыя вопытныя спецыялісты. Бо цеста, якое робіцца па класічнай апарнай тэхналогіі, вельмі «капрызлівае» і «слухаецца» толькі сапраўдных прафесіяналаў. Усяго ж у перадвелікодны тыдзень бесперапынна ў тры змены выпускаюць для мінчан святочныя кулічы і булкі будучы больш за паўтары тысячы майстроў.

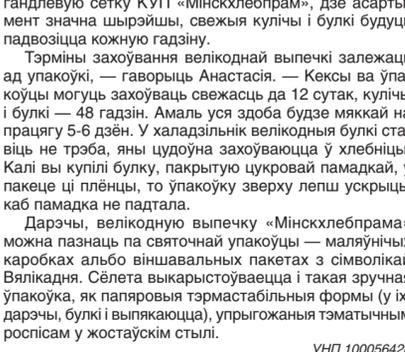
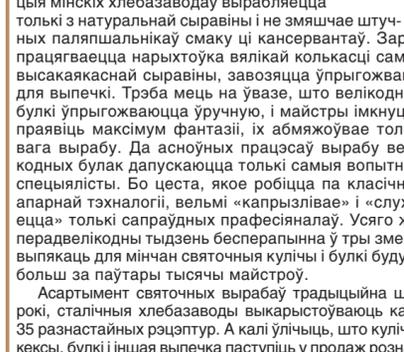
вагою, у разнастайнай упакоўцы і будзе аднозівацца аздабленнем, то кожны пакупнік зможа выбраць на свой густ нешта арыгінальнае.

Напрыклад, хлебазавод № 2 прапануе куліч «Мінскі», які застаецца запатрабаваным шмат гадоў. Калектыў парадку пакупніку і кексам «Мінскі» з рознымі пасыпкамі, арыгінальнай булчак «Шыкоўная», «Нарядная» з шакаладнай глазурай, а яшчэ — «Святочныя сорпрызавы». Гэта шакаладнае яйка, унутры якога знаходзіцца маленькае яечка з кургагой.

Хлебазавод № 3 выпускаяе да свята цукровыя ласункі «Пацеха» і «Велікодны сувенір», далікатны бисквіт «Святочны» з узбітага цеста. Па выглядзе ён нагадвае куліч з адтулінай унутры. Паверхня бисквіта пакрыта кандытарскімі глазурай, а ў адтуліну пакладзена шакаладнае яйка.

«Одуванчкі», кексы «малюткі» і адзін са сваіх фірмовых прысмакаў — мучны ласунак «Фокусніца» са здобнага дрожжавага цеста, насичаны шакаладнай начынкай і пасыпаны цукровай пудрай. Навінка заводу — ласунак мучны з тварога «Святочны», у якім тварог з маслам і цукрам узбіваецца разам з цукатамі і заліваецца ў спецыяльныя формы.

Вялікая папулярнасцю з года ў год карыстаецца кекс «Святочны», які выпускаюць хлебазаводы № 5 і № 6, за яго класічны смак. Кексы «Акварэль» і «Дамашні» хлебазавод № 6 — таксама любімымі ласункі велікоднага стала. Пазнаць іх нескладана сярод аналагічных прадукцый: «Акварэль» пакрыты белаю малочнай глазурай у спалучэнні з яркай цукровай пасыпкай, «Дамашні» шчодрэ пасыпаны драбленым арахам.

«ХТО ЖЫВЕ Ў НАШЫМ ВЕДАМАСНЫМ ЖЫЛЛІ — ЗАПРАШАЕМ НА ПРАЦУ. МЕСЦАЎ ХОПІЦЬ УСІМ»

З вёскі Слабада Лагойскага раёна ў рэдакцыю патэлефанавала Святлана Сяргеўна Кульша, расказала пра сітуацыю, у якую трапіла сям'я, і папрасіла дапамогі...

кай. Зараз, пасля таго, як гаспадарку, што раней была далучана да нас, аддалі разам з зямлёй і тэхнічнай іншай гаспадарцы, сапраўды, атрымаўся такая сітуацыя, каб людзі працуюць у іншага працадаўцы, а працягваюць у жыллі, што належыць птушкафабрыцы... — кажаў па сутнасці Віктар Мікалаевіч. — Але нікто гэтых людзей нікуды не высылае. Нашу птушкафабрыку далучылі да 1-й Мінскай птушкафабрыкі, зараз вядзецца рэканструкцыя. І нам спатрэбіцца работнікі, шмат работнікаў, у тым ліку і механізатары з трактарыстамі. Мы прапанавалі людзям, якія займаюць так званыя прэзідэнцкія домкі і крэдыты за якія па-ранейшаму плаціць наша прадпрыемства, перайсці на працу да нас. Паўтараю, працуючы месцаў хопіць на ўсіх.

даспадобы праца ў сельскай гаспадарцы? На гэтае пытанне суразмоўца адказаў, што тады, магчыма, трэба будзе весці перамовы з тымі гаспадаркамі, каб жыллё — вядома, з неабходнасцю пагаднення крэдытаў — перайшло да іх...

P.S. Пасля гэтай размовы мы звязаліся з завіяніцый. Яна зноў пацвердзіла, што першапачаткова сапраўды гучала інфармацыя аб магчымых высяленні з ведамаснага жылля. Аднак пэтым сітуацыя змянілася ў лепшы для работнікаў бок. Быў сгод, дзе ім паведамілі, што нікога, нават калі людзі адмовяцца ад пераходу на працу на птушкафабрыку, высылаць з тых дамкоў не будуць. Як і гаварыў нам Віктар Барысевіч, пры такім раскладзе будзе ініцыявацца пытанне аб перадачах жылля гаспадаркам. А муж Святланы Сяргеўны надаму ўсё ж праіраісі на працу на птушкафабрыку. Сяргей РАСОЛЬКА.

— І вось мы даведаліся, што павінны або вызваліць ведамаснае жыллё, або ўнесці за яго 150 мільёнаў рублёў. Але ж мы не вінаваты ў тым, што некалі гаспадарку, дзе тады працаваў муж, далучылі да птушкафабрыкі, зрабілі адно цэлае, а потым — адлучылі, — расказала жанчына пра сутнасць праблемы.

Здавалася б, самае простае ў такой сітуацыі — гэта перавесці на працу на прадпрыемства, якому ўласна і належыць ведамаснае жыллё. На гэтую заўвагу Святлана Сяргеўна запярочыла: там столькі

Рабін Аўраам пра ліст Абаму, Халакост і магчымасці вернікаў

Імя рабіна Аўраама Бенянсона стала вядомым у Беларусі ў імгненне вока пасля публікацыі яго адкрытага ліста Баруку Абаму ў газеце «СБ. Беларусь Сёгодня». Сутнасць звароту да кіраўніка іншай дзяржавы, які не па-сбяроеўску выказаўся пра нашу краіну, заключалася ў закліку самастойна разабрацца ў сітуацыі.

дзе ён нарадзіўся, жыў, вучыўся, ваяваў, помнікі яму. Выдадзена ў цудоўным паліграфічным выканні, кніга захопільна і на тэме больш даведана пра Касцюшку і яго час. Выданне, падзячнае пасляслоўе да якога напісаў сам Збігнеў Бжэзінскі, былі дарадкам Джэймса Картара. Ад бібліятэкі Кангрэса Уладзіміру Ліхадзеву падступіла прапанова прэзентацыі ўсю серыю кніг «У пошуках страчанага» — а гэта і 11 тамоў. Але самае цікавае і крўдынае, кажа рабін Аўраам, — у Беларусі пра гэта мала хто ведае.

— Што да Абамаў, то, вядома ж, мне вельмі хацелася, каб гэты ліст да яго дайшоў — магчыма ён дапамог бы амерыканскаму лідару хоць бы на некалькі імгненняў падвергнуць сумненню тую інфармацыю, якую яму пастаўляюць не надта добрасумленныя памочнікі, — адрэзу з набалабела пачалася наша размова. — Аднак наўрад ці я магу быць уплывен, што ліст дайдзе да адрасата. Бо кіраўніку ЗША піша ўвесь свет. І, безумоўна, толькі адзінаццаць лісты кладуцца на яго стол. Але нават калі Барак Абама не прачытае ліст, я зрабіў тое, што мог, і, акрамя таго, паказаў многім людзям і ў Беларусі, і за яе межамі, што пазіцыя рэлігійнага жўра адносна таго, што адбываецца ў краіне, павінна быць не пасіўнай, а актыўнай і дзейснай. Гэта запаведана нам Торай: «Рабіце добрыя справы для горада, куды Я вас накіраваў» (Іер. 29:7). Нездарма ніводны рэвалюцыянер за ўсю гісторыю свету не выйшаў з асяроддзя жўрэйскіх вернікаў. Рэвалюцыянеры выходзілі толькі з асяроддзя бязбожнікаў.

— Яна складаецца са свецкіх аб'яднанняў, роля якіх у адраджэнні жўрэйскага жўцця досыць значная. Сярод шматлікіх добрых спраў і важных праектаў, якія яны праводзяць, на мой погляд, асабліва ўвагу заслужоўвае іх няспынная дзейнасць па ўвекваечанні трагедыі Халакосту не толькі на глабальным, агульнанацыянальным узроўні, але і на ўзроўні простых, практычных спраў. Сёння ў шматлікіх гарадах і мястэчках Беларусі усталяваныя памятныя знакі на месцах страшных падзей мінулай вайны, і гэта справа працягваецца. Важнасьць яе цяжка пераацаніць...

Сярод іх былі рабіны і простыя раменікі. Яшчэ да вайны мой дзед з сям'ёй пераехаў у Маскву, што яго і выратавала. Усе сваёя, якія жылі тут, загінулі. У Мінскай Яме ляжачы 11 членаў май сям'і. Сёння ў дзень 70-годдзя знішчэння Мінскага гета, я ўзначальваю правядзенне там памінальных малітвы — па сваіх і чужых, хоць чужых у такой сітуацыі не бывае. З Беларусі родам і мой дзед па матчынай лініі.

— Як складзецца ў гэтым годзе? — Яна кажа, што ў гэтым годзе яна будзе ў Маскве, там нарадзіўся і я. У 1989 годзе яны выехалі ў Амерыку. Яшчэ ў Маскве я, хаваючыся ад бацькоў, уцякаў з савецкай школы ў сінагогу і тайна маліўся. Мае бацькі былі звычайнымі савецкімі людзьмі з атэістычным светопоглядам. Яны хацелі, каб я стаў паспяховым адвакатам. Але я выбраў іншы шлях — у Амерыцы атрымаў вышэйшую духоўную адукацыю.

— Чаму ваша пазіцыя выклікала насярджанасць, а часам нават варажосць сярод пэўнай часткі жўрэй, асабліва той, што актыўна карыстаецца інтэрнэтам? — Тое, што ўсе не могуць прытрымлівацца адной думкі — нармальна. Тым не менш, большасць прыхільнікаў сінагогі мяне падтрымалі. І не толькі людзі сталага ўзросту, але і моладзь.

— Як трапілі ў Беларусь? — Пасля ЗША паехаў у Ізраіль, там узначаліў рускамоўную абшчыну, пазнаёміўся з выхадцамі з Беларусі, і ўжо вынікам гэтых стасункаў стаў мой прыезд у Беларусь. Немалую ролю сыгралі карані, але вырашальным стала духоўнае асэнсаванне таго, што Беларусь сёння — тая краіна, якая вядзе курс — і ў эканамічным, і ў палітычным, і ў сацыяльным планах — якой найбольш адпавядае Божай задуме.

— Вы казалі, што маеце беларускія карані... — Мае продкі жылі тут з даўніх часоў.

— Тым не менш, вы казалі пра тое, што жўрэйская абшчына можа многае зрабіць для беларускага грамадства... — Жўрэй жывуць на гэтай зямлі каля тысячы гадоў. Цалкам відавочна, што яны, разам з іншымі нацыямі, — частка карэнінага насельніцтва. З пункту погляду духоўнага асэнсавання рэчаў было б

Вольга ЯКІЗВЕДЗЕВА.

ВЯДОМЫ І НЕВЯДОМЫ ЧАВЕС

БАДАЙ самы галоўны і арыгінальны «брэнд» Венесуэлы — яе прэзідэнт Уга Чавес. Гэты палітык скалануў не толькі амерыканскі кантынент, але і нават усю планету. Сацыяліст, рэвалюцыянер і антыгалабаліст лацінскага кшталту, Чавес пад бокам у ЗША стварыў ідэалагічна і палітычна незалежную ад пўначнаамерыканскага дыктату прасторы. Такім, здалёку і звонку, Уга Чавеса ведаюць многія. Але ёсьць Чавес іншы, якога можа намаляваць толькі той, хто жыў у Венесуэле. Аўтару гэтых радкоў давялося не толькі жыць і працаваць у Баліварыянскай Рэспубліцы, але і назіраць за Чавесам у розных абставахінах.

Алэ, прэзідэнт!

Так, мне неаднарадова даводзілася бачыць, слухаць і нават фатаграфавач Чавеса. У прэзідэнцкім палацы Мірафлорэс Чавес носіць касцюм дзелавога стылю з галштукі і не наштам у чым адрозніваецца ад іншых чыноўнікаў.

гэта пісала. Але не ўсе выпадкі траплялі ў беларускую прэсу ў дакладным выглядзе. Вось толькі два з іх.

На адным з міжнародных самітаў амерыканскі прэзідэнт, праходзячы побач, зачэпіў прэзідэнта Венесуэлы жартам на мяккі фолу. Чавес адказаў адпаведна: «Тут пахне цыганамі: толькі што каля нас прайшоў сам д'явол».

Таксама Чавесу пасуе спартыўная форма. 57-гадовы прэзідэнт спрытна гуляе ў сафтбоўл (разнавіднасць бейсбола) за зборную міністрства абароны. Апроч таго, ён нярэдка вандруе па краіне ці дае інтэрв'ю, апрануўшы ў «маістарку», скроеную нібыта з нацыянальнага трыкалора.

У другой сустрэчы высокага ўзроўню Чавес трапіў на язык каралю Іспаніі Хуану Карласу Бурбону Бурбонскаму. Манарху не спадабалася запішына гаварліваасць каманданта, і ён, з перакірўльным тварам, выгукнуў у бок Чавеса:

— Чаму б табе не заткнуцца! Гэтую фразу цытавалі шматлікія СМІ, але не ўсе напісалі, што адбылося далей. Чавес, які ў кішэню за словам ніколі не лезе, адпярэчыў так:

— У se le salio el Borbon! У вольным перакладзе гэта гучыць наступным чынам:

— З манарха паперла яго бурбонская сутнасць!

Некалькі разоў мне пахасціла быць зусім блізка да Чавеса — як кажуць, на адлегласці выпрастанай рукі. Энергетыкі і харызмы ў праўдара пераапелена з дарама прамоўцы і талентам палеміста. Дадаўце сюды майстарства імправізаваць, пацучыць гумару, а таксама выдатную памяць на імені, прозвішчы і падзеі.

Камандантэ на адлегласці выпрастанай рукі

Але вернемся да візіту Чавеса ў Маракай. Усё адбылося, як прадказаў мой шэф. Па-першае, Чавес прыехаў са спазненнем на некалькі гадзін. Па-другое, яго фанаты ў зйфары ледзь не перакулілі ўрадавы картэж. Я на свае вочы бачыў шматтысячны натоўп, які бег па маршруце аў-

Але вернемся да візіту Чавеса ў Маракай. Усё адбылося, як прадказаў мой шэф. Па-першае, Чавес прыехаў са спазненнем на некалькі гадзін. Па-другое, яго фанаты ў зйфары ледзь не перакулілі ўрадавы картэж. Я на свае вочы бачыў шматтысячны натоўп, які бег па маршруце аў-

Дарчы, пра тэлебачанне. На дзяржаўным канале на працягу большай часткі дзесяцігоддзя штодзённа выходзіць аўтарскае ток-шоу Чавеса «Алэ, прэзідэнт!». У

— Я кажу не пра жўрэйскія колы, а пра рэлігійныя жўрэй. Ім вельмі і вельмі імпаўне той курс, якім ідзе Беларусь: у духоўным, эканамічным і палітычным аспектах. Гэта адзін з тых маленькіх сакрэтаў, пра які Беларусь не ведае. Гэта менавіта тое, пра што я кажу ўвесь час: Беларусь не ведае, як шмат сям'юў у яе ўсім свеце.

— Не так даўно вы выступалі на Міжканфэсійным праваслаўна-каталіцкім форуме, дзе таксама абмяркоўвалася абарона абсалютных каштоўнасцяў.

— У духоўных арганізацыях насамрэч вільзіны стваральны патэнцыял. Нездарма імкненне маскоўскага патрыярха не замыкацца ў царкоўных сценах, а актыўна весці ўрачы ў свет, да істарыі палюхае бязбожніка. Гісторыя неаднаразова паказвала, што вернікі здольныя на такую ступень еднасці і мабілізацыі самых розных рэсурсаў, у якую зусім не здольныя свецкія людзі.

— У святочныя дні Пейсаха якія словы вы звяртаеце да жўрэй Беларусі? — Словы простыя. Дарагія жўрэ, сёння ў Беларусі маюцца ўсе магчымасці для паўнацэннага духоўнага жўцця. Давайце ж скарыстаем гэта. Ідзіце ў сінагогі, набліжайцеся да сваіх каранёў, вывучайце Тору, выконвайце заповеты, не словам, а справай удзельнічайце ў адраджэнні нашага жўрэйства. І тады зноў расцвіце, яшчэ лепш і прыгажэй, наша абшчына на Беларускай зямлі.

— Як адзначаюць у Дзяржаўтайнспекцыі МУС Беларусі, за апошні час рэзка ўзрасла колькасць аварыяў з перакручваннямі. Статыстыка трох месяцаў налічвае 75 такіх здарэнняў па ўсёй краіне. Асноўнай прычына гэтага віду ДТЗ — няправільныя паводзіны на небяспечных участках дарог, калі кіроўца «жартуе» з хуткасцю на паваротах.

Ганна ГАРУСОВІЧ.

вельмі правільна і неабходна, каб кожная рэлігійная і нацыянальная абшчына, і жўрэйская адна з іх, не замыкалася на сабе, а рабілі актыўны ўнёсак у агульную сакарбонку каштоўнасцяў беларускага народа, часткай якога яны з'яўляюцца.

Жўрэйская абшчына мае сувязі з усім жўрэйскім светам, а гэта — вельмі значны, які цяпер кажуць, патэнцыял. Калі б жўрэйская абшчына паставіла задачу актыўна вывадзіць гэты патэнцыял і дзеля сябе, і дзеля краіны, тады вынік атрымаўся б значна большы, чым можна ўявіць у самых смелых марах.

Таксама выключна важна, каб гэта было асэнсавана не як кан'юнктурная задача, а як духоўная, якая засноўваецца не на палітычным або эканамічным разліку, а на выніках духоўнага погляду на наваколны свет.

— Чаму вы лічыце, што сувесныя жўрэйскія колы могуць падтрымаць Беларусь? — Я кажу не пра жўрэйскія колы, а пра рэлігійныя жўрэй. Ім вельмі і вельмі імпаўне той курс, якім ідзе Беларусь: у духоўным, эканамічным і палітычным аспектах.

Гэта адзін з тых маленькіх сакрэтаў, пра які Беларусь не ведае. Гэта менавіта тое, пра што я кажу ўвесь час: Беларусь не ведае, як шмат сям'юў у яе ўсім свеце.

— Не так даўно вы выступалі на Міжканфэсійным праваслаўна-каталіцкім форуме, дзе таксама абмяркоўвалася абарона абсалютных каштоўнасцяў.

— У духоўных арганізацыях насамрэч вільзіны стваральны патэнцыял. Нездарма імкненне маскоўскага патрыярха не замыкацца ў царкоўных сценах, а актыўна весці ўрачы ў свет, да істарыі палюхае бязбожніка. Гісторыя неаднаразова паказвала, што вернікі здольныя на такую ступень еднасці і мабілізацыі самых розных рэсурсаў, у якую зусім не здольныя свецкія людзі.

— У святочныя дні Пейсаха якія словы вы звяртаеце да жўрэй Беларусі? — Словы простыя. Дарагія жўрэ, сёння ў Беларусі маюцца ўсе магчымасці для паўнацэннага духоўнага жўцця. Давайце ж скарыстаем гэта. Ідзіце ў сінагогі, набліжайцеся да сваіх каранёў, вывучайце Тору, выконвайце заповеты, не словам, а справай удзельнічайце ў адраджэнні нашага жўрэйства. І тады зноў расцвіце, яшчэ лепш і прыгажэй, наша абшчына на Беларускай зямлі.

Вольга ЯКІЗВЕДЗЕВА.

Бяспека на дарозе

АД ПАГОНЫ НЕ ЎЦЁК

На аўтадарозе Віцебск — Гарадок у пасёлку Доўжа Віцебскага раёна ўвагу інспектараў прыцягнуў аўтамабіль «ВАЗ-2108», які навулема лавіраваў у патоку машын. А пры набліжэнні да паста ДАІ «ВАЗ» раптам рэзка павернуў на аб'езную дарогу. Супрацоўнікі Дзяржаўтайнспекцыі адрэзу ж рушылі ўслед за парушальнікам.

— Пагоня доўжылася нядоўга, ужо праз 200 метраў аўтамабіль загнуў на пад'ёме, — расказае Васіль Чэпкі, інспектар аддзела агітцыі і прапаганды ДАІ Віцебскага аблвыканкама. Калі затрыманні кіроўца прайшоў агляд у бальніцы хуткай медыцынскай дапамогі, высветлілася, што ўзровень утрымання алкаголю ў яго крўві — 1,09 праміле.

Пры правярцы па адзінай базе адміністрацыйных правапарушэнняў было высветлена, што гэты ж грамадзянін зімой мінулага года прыцягваўся да адміністрацыйнай адказнасці, і таксама за кіраванне транспартным сродкам у стане алкагольнага ап'янення, за што быў пазбавлены праваў на тры гады. Цяпер у дачыненні да яго будзе прымяняцца артыкул Крымінальнага Кодэкса.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

СУПРАЦЬ АВАРЫІ — СВЯТАЯ ВАДА

Напярэдадні Вялікадня будзе праведзена асявячэнне найбольш аварыйных участкаў дарог па ўсёй краіне.

Як расказала карэспандэнту «Звязды» старшы інспектар па асаблівых даручэннях упраўлення Дзяржаўтайнспекцыі Міністэрства ўнутраных спраў Ганна Банадык, упершыню такі вольт прымянілі ў 2007 годзе на Гродзеншчыне. З гэтага часу стала амаль традыцыяй свяціць скрыжаванні і нязручныя павароты. Звычайна гэта робіцца вясной, перад Вялікадзнымі святамі, і ў

лістападзе, калі адзначаецца Дзень памяці ахвяр ДТЗ. Супрацоўнікаў з ДАІ як каталіцыя, так і праваслаўныя святары.

У ваколіцах Мінска найбольш аварыйныя, напрыклад, некаторыя участкі трасы Мінск — Мікашэвічы, а таксама дарог Мінск — Калачы — Мядзель і Слабада — Навасадцы. «Кажуць, апошняя пабудэла на могілках, таму там так шмат аварыяў. На названых трасах ёсьць месцы, якія асвятляюць ўжо некалькі разоў, — гаворыць Ганна Банадык. — Як ні дзіўна, здарэнняў пасля становацкага менш».

Як адзначаюць у Дзяржаўтайнспекцыі МУС Беларусі, за апошні час рэзка ўзрасла колькасць аварыяў з перакручваннямі. Статыстыка трох месяцаў налічвае 75 такіх здарэнняў па ўсёй краіне. Асноўнай прычына гэтага віду ДТЗ — няправільныя паводзіны на небяспечных участках дарог, калі кіроўца «жартуе» з хуткасцю на паваротах.

Ганна ГАРУСОВІЧ.

СУТЫКНУЛІСЯ ДВА «РАСІЯНЫ»

Пад Шкловам сутыкнуліся два аўтамабілі з расійскімі нумарамі (на фота). Абодва кіроўцы шпіталізаваны.

— Аварыя здарылася раніцай у вёсцы Заходзі. На месцы высветлілася, што адбылося лабавое сутыкненне легкавіка «Нісан Ію-Траілі» якім кіраваў масквін і мікрааўтобуса «Фіат Талер» якім кіраваў жўркар Смаленска. — паведаміў рэдакцыі старшы інспектар Цэнтра даследаванняў у галіне беспячкі жўццядзейнасці МНС Алер Малевіч. — Абодва кіроўцы (ім па 42 гады) знаходзіліся ў сваіх транспартных сродках адны. Кіроўца «Нісана» аказаўся заблакіраваны ў салоне. Пасля вызвалення выратавальнікамі яго шпіталізавалі з закранутай чэрапа-мазгавой траўмай, пераламам галёнкі. Кіроўца мікрааўтобуса пакінуў салон самастойна, аднак таксама пацярпеў: атрымаў страценне галаўнога мозга, шматлікі ўдары.

Сяргей РАСОЛЬКА

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА по продаже гражданам Республики Беларусь в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилых домов в деревнях Избицкое, Новодворье, аг. Юрьёво, аг. Усяжа Усяжскаго сельскаго исполнителнога комитета Смолевіцкага раёна Мінскай абласці

Вядомы і невядомы Чавес. Тамабіляў. Людзі галасілі, плакалі, смяліся, працягваючы рукі да свайго любімага. У руках яны трымалі лісты да камандантаў, у якіх прасілі дапамогі, абароны, працы, жылля... Там часам запрошаныя на сустрэчу з Чавесам бавілі час у імправізаванай актывай зале пад брэзентавым тэнтам. Тэлевізійныя тэхнікі наладжвалі свет і гук. Тут жа завіхаліся прадстаўнікі венесуэльскіх і беларускіх СМІ. Усе чакалі ўрачыстай сустрэчы... Але ні ўрачыстасцяў, ні прэс-канфэрэнцыі прысутныя не дачаліся. Максімум, што выканаў Чавес са сцэнар'я, дзьві гэта заклаў цапліну ў фундамент будучага мікрааўтобуса. Затым ён усючыў у фэатон на аснове аўтамабіля «Хамер» і паехаў у поле, каб працягнуць перамовы пра нафту для Беларусі. Як сапраўдны папапарацы, я пабег побач з прэзідэнцкім картэжам, моцна трымаючы ў руцэ фотакамеру. Мне здалося, што побач са мной рухаецца суветная гісторыя. Бегчы па цаліне давялося не доўга. Гардзейцы прапанавалі ўскочыць да іх па паджоку джыпа, і так я праехаў да месца чарговага прыпынку... Там працягнуў сваю фотасесію

Кропка на планеце

N53°52.138' E30°55.905'

Вёска добрых Надзей

Надзея ГЕРАСИВА з абразом Святога Мікалая.

...Шмат неспадзяванак на шляху ў вандруні-каў, у тым ліку — тапанімічных: у Чавускім раёне, за светлым бярэзнікам, раптам — вёска... Надзежда!

Гэтае ж імя — Надзея — у дзвюх жыхарак, суседкаў і сябровак — добрых гаспадынь і вялікіх аматараў «ціхага палявання» Надзеі Міхайлаўны Герасімавай і Надзеі Уладзіміраўны Віцянкавай. Першая з іх — ці не самая старэйшая сярод тутэйшых жыхароў, другая — наадварот, — маладзейшая. Адна жыве тут з часу заснавання пасёлка (выязджала хіба на меліярацыйныя работы на Віцебшчыну). Другая пасялілася параўнальна нядаўна: пераехала з мужам з райцэнтра.

Хоць у вёсцы з сімвалічнай назвай жывуць і іншыя людзі, таксама цікавыя і не менш гаспадарлівыя, абсыці ўвагай гэтых жанчын, было б, згадзіцца, недаравальна! Хаця б таму, што Надзея-старэйшая сцвярджае: менавіта ў яе гонар і яе імем назвалі новую вёску, у якую з 1937 года зганялі навакольных хутаран...

Пра той неспакойны час захавалася жывая памятка — бірза, пасаджаная ў 1938-м. Ды і хата Надзеі Міхайлаўны стайць з тых самых часоў.

Надзея Уладзіміраўна прызнаецца, што любіць вёску за цішыню, за размераны лад жыцця, за магчымасць мець свой сад-агарод і падворак са сваімі птушкамі. А яшчэ — за лясы, багатыя на грыбы і ягады. Яна, як і суседка-цёзка, з неярпеннем чакае новага лета, каб выправіцца на «ціхае паляванне», а потым заняцца любімай справай — варыць варэнні, сушыць, саліць, марынаваць...

Цяпер у Надзеждае толькі чатыры «жывыя» хаты. Але вясцоўцаў гэта ніколі не бянтэжыць. Па-першае, улётку

іх колькасць павялічваецца ці не ўтрая — прыязджаюць так званыя дачнікі, дзеці. Па-другое, у апошнія гады як быццам «пайшоў працэс» вяртання на радзіму колішніх надзеждзінцаў. Дасягнушы пенсійнага ўзросту, пераехала сюды сям'я Уладзіміра Трыфанавы. Ён чпчалар і выдатны механік, пра што сведчаць вялікі пчалынік і «жалежны памочнік» — трактар уласнаручнай зборкі.

Спаўднёны майстар, толькі па разбярнай частцы, і Міхаіл Сопелеў — муж Надзеі-малодшай. У невялікай светлай майстарні яму добра шчыруецца з дрэвам і шкадуе ён толькі аб тым, што не вярнуўся на дзедаву сядзібную значна раней. Тут, кажа, працы спрыяе ўсё... У тым ліку і імёны — жонкі, суседкі і вёскі...

У ёй, у Надзеждае, побач з бабулінымі, вырашыў пабудаваць свой дом і ўнук Надзеі Міхайлаўны.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

Чавускі раён

Уладзімір ТРЫФАНАЎ «расчаліае» свой аграгат.

Надзея ВІЦЯНКАВА.

Бацькоўскі сход

ЯК ПАЗБАВІЦЬ ДЗЯЦЕЙ АД ТЭЛЕЗАЛЕЖНАСЦІ?

Сем дзіцячых тэлевізійных каналаў ідуць у мяне дома. Такое багацце вельмі цешыць маіх дзяцей, і калі іх не кантралюваць, то яны могуць глядзець «любімыя мультыкі», пераключаючы з канала на канал, увесь дзень! Многім сучасным дзецям падабаецца больш сядзець каля тэлевізара, чым гуляць на вуліцы. І здавалася б, нічога страшнага, калі малое прысвячае свой вольны час прагляду тэлевізара. Але, захапляючы гэтым заняткам, дзеці забываюцца пра урокі, свае хатнія абавязкі і нават... паесці! Паспрабуем разабрацца, чаму так адбываецца, што ёсць «тэлевізійная залежнасць» і як ад яе пазбавіць дзіця, з дапамогай кансультанта жаночага партала Femina.by дзіцячага педагога-псіхолога Кацярыны ШВЭЛЕВАЙ.

Адной з асноўных прычын таго, што дзеці сталі часцей праводзіць свой час каля тэлевізара, на думку псіхолога, з'яўляецца развіццё грамадства па шляху заходняй індывідуалізацыі. Гэта калі людзі менш кантактуюць адно з адным, яны больш накіраваны на канкурэнцыю і на выяўленне ў сабе разнастайных здольнасцяў і талентаў (гэта вельмі ярка выяўляецца ў рэкламах: «бярэ ад жыцця ўсё», «толькі для цябе»). Калі раней у цэнтры грамадства быў калектыв, адзіства і людзі былі з'яднанымі нейкай дзейнасцю, то цяпер найчасцей — гэта арганізацыя людзей, індывідаў, асоб, у якой кожны імкнецца дамавацца над іншым. І спаўднёны рэдка можна убачыць на вуліцы дзяцей, якія бегаюць разам і гуляюць у якую-небудзь супольную гульню, у параўнанні нават з савецкім часам. Мала ў дзяцей і гульні, аб'яднаных адным сюжэтам, яны не заўсёды прымаюць агульныя правылы... Малыя імкнуча больш да індывідуальных гулянняў: сам-насам з іншым дзіцем (у лепшым выпадку), сам-насам з камп'ютарам, сам-насам з тэлевізарам...

Дзіця сёння накіраванае на самавыяўленне, — тлумачыць Кацярына Мікалаеўна. — І, здавалася б, гэта добра, бо дапамагае развівацца інтэлектуальна. Але чалавек павінен развівацца гарманічна, а гэта не толькі інтэлектуальнае развіццё, гэта і фізічнае, і эмацыйнае, і маральнае, і духоўнае... Калі вылучаць які-небудзь адзін кампанент, іншыя так ці інакш перацягваюць. Гэта значыць, дзіця ў чым-небудзь страціць...

ТРОХІ ПРА МУЛЬТФІЛЬМЫ, ЯКІЯ РАЗВІВАЮЦЬ

У любой сям'і, дзе ёсць дзеці, напэўна, ёсць і вялікая калекцыя дыскаў з мультфільмамі. Ёсць мультыкі для ўсіх: толькі для хлапчукоў, толькі для дзяўчынак, і ёсць нават для дзяцей да трох гадоў, якія развіваюць. І многія бацькі ўпэўнены, што яны карысныя. Спецыялісты сцвярджаюць, што для таго, каб дзіця развівалася, неабходна з малым размаўляць. І, здавалася б, у чым праблема: па тэлевізары гавораць, не змаўкаючы...

— Калі дзіця пакінуць сам-насам з тэлевізарам, то ўвогуле пра развіццё мовы і самастойнага мыслення не можа быць ніякай гаворкі, — кажа Кацярына Мікалаеўна. — Напрыклад, дашкольнік можа скаанцэнтравіць увагу 7-10 хвілін. Пасля гэтага малыя сталяюцца і ўспрымаюць інфармацыю, якая паступае, як цяжкі камік. А дзецям да трох гадоў наогул нельга глядзець тэлевізар: для іх гэта каласальная нагрузка на нервовую сістэму, якая змяняе паўнаўвартаснаму развіццю.

Герой мультфільмаў, на якіх глядзіць дзіця, лічаць псіхологі, павінны быць спакойных колераў, а іх рухі — прымаальнай хуткасці, каб чалавечыя вока магло іх ужолюваць. Гэтым крытэрыям больш адпавядаюць савецкія мультфільмы. На думку спецыяліста, сучасныя мультыплікацыйныя героі, з пункту гледжання агульнапрынятых паняццяў пра «прыгажосць», невыправаныя.

Персанажы многіх сучасных мультыкаў настраіваюць дзіця на жыццё як гульню. Каханне як гульня, дзеці як гульні і нават вайна стала нейкай «прыкольнай». Тэмы, якія прэтэндуюць на нейкую сур'ёзнасць, напрыклад, тэма жыцця гісторыі, якія выходзяць патрыятызм і павагу да сваёй гісторыі, сёння падаюцца карыкатурна. Сучасныя волаты — гэта карыкатурныя героі.

нась, напрыклад, тэма жыцця гісторыі, якія выходзяць патрыятызм і павагу да сваёй гісторыі, сёння падаюцца карыкатурна. Сучасныя волаты — гэта карыкатурныя героі.

— Чалавечая псіхіка непрадказальная, складаная і вельмі далікатная, — кажа спецыяліст. — Ніводны псіхолог не зможа прадбачыць, як адаб'ецца на ж пытанне. Яна аджартавалася, але ўсё ж растлумачыла наноў. Прыкладна праз месяц дзіця задавала гэтае пытанне шмат разоў на дзень. Хлопчык атрымаў вялікі стрэс, які не прайшоў і праз месяц. Увогуле, сёння колькасць дзяцей з рознымі страхамі значна вырасла, і звычайна гэта страхі, звязаныя з «нездаровай фантазіяй мультыплікацый».

МАГЧЫМЫЯ НАСТУПСТВЫ

Усе працэсы ў дзіцячай псіхіцы адрозніваюцца ад працэсаў у дарослага чалавека. У дарослага ёсць досвед і ён можа атрымаць інфармацыю фільтраваць. Дзіця так не можа, у яго не развіта крытычнае мысленне і няма паняцця мінулага і будучыні. Ён жыве сённяшнім днём і тым, што трапляе ў поле яго зроку. Для яго няма розніцы, убачыў ён гэта ўчывавікі ці па тэлевізары. Гэта дзіцяцё ўсё рэальна і яны ўспрымаюць гэта за норму.

— Больш за тое, у дзіцяці, якое доўга глядзіць тэлевізар, растарможваецца псіхіка. Гэта выяўляецца ў павышанай узбуджальнасці, раздражняльнасці, капрызлівасці, агрэсіўнасці, крыклівасці (гэта яшчэ завецца слабасцю зольнічных працэсаў). Паспрабуйце адвесці дзіця ад тэлевізара, калі яно доўга каля яго сядзіць — яго адрозна пачне капрызіць. У школьніка, які прасядзеў адну гадзіну за тэлевізарам ці камп'ютарам, настане нервовая слабасць. З-за гэтага ў іх чыста фізіялагічна не хочіць сіл зрабіць урокі якасна, ды і наогул давесці любую справу да канца.

Яшчэ адно непрыемнае наступства ад прагляду тэлепраграм — гэта затрымка ў развіцці ўзвалення і мыслення. Дзіцячае ўяўленне і мысленне развіваюцца толькі тады, калі ёсць недахоп зрокавага шэрагу. Таму ў дзіцячэ-тэлемаатары ўяўленне практычна атрафіруецца з-за таго, што за яго ўжо даўно ўсё прыдумана.

Там, дзе ў сям'і прывыклі гадзінамі глядзець тэлевізар, ва ўсіх членаў сям'і выпрацоўваецца стэрэатып чалавека-гледдача. Такія людзі сваім жыццём не жывуць — яны сончаць за чужым. Гэта вельмі прывабна — эмоцыі атрымаваць, а вылікаў прыкладаць, каб зрабіць сваё жыццё больш цікавым, ужо боцтам бы і не трэба. З аднаго боку, унікае знясіленне «жыццёвых сіл», з іншага — хуткае эмацыйнае атуленне. Напрыклад, дзіця больш будзе перажываць ад таго, што памірае ад смагі выду-

ШТО РАБІЦЬ?

Першае, што неабходна, — гэта разуменне праблемы і рашучасць бацькоў. Дзеці заўсёды будуць супраць якіх-небудзь абмежаванняў. Бацькі павінны гэта ведаць і ставіцца да гэтага як да належнага.

Другое — вызначыць правылы. Напрыклад, што прагляд тэлевізара магчымы толькі пасля выканання імі школьных заданняў і хатніх абавязкаў.

Трэцяе — вызначыць колькасць гадзін за тыдзень, якія могуць патраціць вашы дзеці на прагляд тэлевізара. Пасля гэтага камп'ютарныя сваім дзецям выбіраць тыя перадачы, якія яны будуць глядзець. Гэта прызычыць вашых дзяцей разлічваць свае жаданні, планаваць час.

Чацвёртае — не выкарыстоўваць тэлевізар у якасці фонавай застаўкі. Выключайце яго! У вашых дзяцей тады не будзе спакусы кінуць свае справы.

Пятае — лепш пашырыць асартымент сямейных настольных гулянняў, якія і цікавыя, і развіваюць дзяцей. Гэта не тычыцца камп'ютарных гулянняў! Купляйце дзецям розныя галаваломкі, крыжаванкі і г.д. Займіце дзяцей у хатніх умовах больш цікавымі сумеснымі заняткамі, чым прагляд тэлевізара.

— Самае галоўнае — паказаць дзецям уласны прыклад, — кажа спецыяліст. — Калі бацькі самі адмовяцца ад прыкраснага прагляду тэлевізара і стануць праводзіць больш часу са сваімі дзецямі, то сітуацыя з «залежнасцю» хутка зменіцца. З дзецьмі можна хадзіць на выставы, у музеі, гуляць з імі ў парках, улётку катацца на веласіпедзе, узімку на каньках, санках. Падарожнічайце з дзецямі, давольце дзецям убачыць свет на свае вочы, развіваць гарманічна і атрымліваць свой уласны досвед у жыцці.

Наталля ТАЛВІНСКАЯ

BelSwissBank					
БЕЛОРУССКО-ШВЕЙЦАРСКИЙ БАНК					
Наименование банка:					
Закрытое акцiонерное общество «Белорусско-Швейцарский банк БелСвиссБанк»					
БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 апреля 2012 г.					
(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	на 01 апреля 2012 г.	на 01 апреля 2011 г.
1	2	3	4	5	6
1 АКТИВЫ					
2	Денежные средства	1101		82 702,9	32 502,8
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		47 618,3	31 358,0
4	Средства в Национальном банке	1103		144 746,1	68 262,0
5	Средства в банках	1104		300 424,1	100 586,0
6	Ценные бумаги	1105		46 011,0	1 261,9
7	Кредиты клиентам	1106		64 055,1	21 483,0
8	Производные финансовые активы	1107		0,0	2 079,6
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		15,0	15,0
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		147 877,4	64 204,1
11	Имущество, переданное в залог	1110		0,0	0,0
12	Прочие активы	1111		16 161,3	9 403,1
13	ИТОГО активы	11		849 611,2	331 155,5
14 ОБЯЗАТЕЛЬСТВА					
15	Средства Национального банка	1201		30 935,2	21 439,5
16	Средства банков	1202		57 483,5	25 577,5
17	Средства клиентов	1203		576 455,0	185 679,9
18	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		0,0	38,4
19	Производные финансовые обязательства	1205		0,0	0,0
20	Прочие обязательства	1206		2 493,2	1 034,0
21	ВСЕГО обязательства	120		667 366,9	233 769,3
22 КАПИТАЛ					
23	Уставный фонд	1211		58 396,3	58 396,3
24	Эмиссионный доход	1212		0,0	0,0
25	Резервный фонд	1213		3 516,9	3 516,9
26	Фонд переоценки статей баланса	1214		96 349,2	28 471,9
27	Накопленная прибыль	1215		23 981,9	7 001,1
28	ВСЕГО капитал	121		182 244,3	97 386,2
29	ИТОГО обязательства и капитал	12		849 611,2	331 155,5

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 01 апреля 2012 г.					
(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	01.04.2012 г.	01.04.2011 г.
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		15 023,5	1 159,2
2	Процентные расходы	2012		6 256,6	958,5
3	Чистые процентные доходы	201		8 766,9	200,7
4	Комиссионные доходы	2021		14 549,1	5 774,4
5	Комиссионные расходы	2022		2 452,4	2 875,3
6	Чистые комиссионные доходы	202		12 096,7	2 899,1
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		1 053,8	934,6
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		(915,3)	0,2
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		13 684,9	8 931,7
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		0,0	(759,9)
11	Чистыечисления в резервы	207		13 802,2	3 590,4
12	Прочие доходы	208		3 279,8	2 870,4
13	Операционные расходы	209		18 877,8	8 393,5
14	Прочие расходы	210		863,9	573,3
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		4 402,9	2 519,6
16	Налог на прибыль	212		1 527,1	573,7
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		2 875,8	1 945,9

Пресс-директор Правления
Главный бухгалтер

В.А. Казбанов
И.И. Трешанко

Лицензия Национального банка РБ на совершение банковских операций № 7 от 29.12.2008 г.

Міжнароднае супрацоўніцтва

ІНДЫЙЦЫ ВЫБІРАЮЦЬ БЕЛАРУСКІЯ КАЗКІ

Прайшоў яшчэ толькі тры месяцы 2012 года, абвешчана Годам кнігі, а Беларусь ужо паўдзельнічала ў некалькіх міжнародных кніжных форумах.

Сёлета наша краіна ўпершыню ўзяла ўдзел у адным з самых буйных кніжных усходне-азіяцкіх мерапрыемстваў — XX Міжнародным індыйскім кніжным кірмашы. У выставе, што праходзіла ў Нью-Дэлі, узялі ўдзел звыш 1300 прадстаўнікоў індыйскай кніжнай індустрыі і прадстаўнікі кніжнай галіны з 27 краін свету. Велізарны павільён, спецыялізаваныя стэнды, безліч літаратуры. Таму для Беларусі было важна прадэманстраваць там свой кніжны патэнцыял. На беларускім стэндзе былі прадставлены кнігі па турызме і гісторыі Беларусі, шмат дзіцячых літаратурных розных выдавецтваў: «Мастацкая літаратура», «Беларусь», «Літаратура і Мастацтва», «Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі», «Харвест» і інш.

Вялікі інтарэс выклікала менавіта наша дзіцячая кніга. Дарэчы, раней, у ча-

сы існавання выдавецтва «Юнацтва», на індыйскім кніжным рынку, які лічыцца адным з самых буйных у свеце, было прадстаўлена шмат перакладных беларускіх дзіцячых кніг. Тады гэта быў адладжаны механізм супрацоўніцтва: між-дзяржаўныя культурныя сувязі, добрае мастацкае афармленне нашай дзіцячай літаратуры.

— Мы абавязкова павінны прысутнічаць на індыйскім кніжным рынку, бо гэта адкрывае новыя перспектывы для нас, — мяркую Таццяна Бялова, дырэктар выдавецтва «Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі».

— Асабліва гэта тычыцца дзіцячай літаратуры. Індыйцаў вельмі зацікавілі беларускія казкі. Наша міфалогія прываблівае іх сваёй цёпльнай і адкрытасцю. Магчыма, у гэтым кірунку мы і будзем развіваць наш кніжны абмен. За апошнія 3 гады «Беларуская энцыклапедыя» выдала 25 кніг на англійскай мове. Мы ўпэўненыя, што некалькі дзіцячых беларускіх кніг з'явіцца ў продажы ў Індыі.

Зоя СВЕТЛАЯ

БЕЛАРУСКІ ПРАРЫЎ НА БАЛТЫЙСКІМ КНІЖНЫМ КІРМАШЫ

«Самую вялікую замежную дэлегацыю, якая прадстаўляла ажно 14 выдавецтваў і друкарань, прадставіла наша суседка Беларусь. Акрамя таго, у кірмашы ўдзельнічала і Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь», — пісала рэспубліканская газета «Літвуас айдас» («Рэха Літвы»). Газета цытуе ў дырэктара выдавецтва «Мастацкая літаратура» Уладзіслава Мачульскага, які прывёз у Вільнюс найноўшыя творы беларускіх пісьменнікаў, літаратуру для дзяцей і падлеткаў, выдзержаную яго выдавецтвам.

Беларуская экспазіцыя на кірмашы была ўражлівая. Яна вылучалася, нягледзячы на тое, што побач сваё лепшае дэманстравалі кнігавыдаўцы з Польшчы і Расіі, Германіі, Францыі, Італіі, іншых краін. Сёлета Вільнюскі кірмаш стаў больш міжнародным, бо ў яго ўліўся Балтыйскі кніжны кірмаш, які кожны год перамяшчаецца па сталіцах Балтыйскіх краін.

Вільнюскі кніжны кірмаш праходзіць ужо 13 гадоў запар. Ён аб'ядноўвае мноства сфер жыцця: культуру, мастацтва, навуку, адукацыю, гісторыю, бізнэс, палітыку, сацыяльныя праблемы. Аднак асноўная задка кірмашу — падштурхнуць чалавека да чытання. Менавіта гэта і падкрэсліваў дэвіз сёлеташняга кірмашу — «Раскрыць свет!».

— Беларускія выдаўцы заўсёды актыўна ўдзельнічаюць у міжнародных кніжных кірмашах. Ліцэнзія на ажыццяўленне выдавецкай дзейнасці маюць больш як

600 суб'ектаў гаспадарання, — падкрэсліла начальнік Упраўлення выдавецкай дзейнасці і кніжнага гандлю Міністэрства інфармацыі Беларусі Алена Паўлава.

Яна праранавала бліжэй пазнаёміцца з новымі кнігамі, якія выпушлі выдавецтвы «Беларусь», «Літаратура і Мастацтва», «Народная асвета» і іншыя.

«Прадукцыя беларускіх кнігавыдаўцоў высокай якасці, яна можа паспяхова канкураваць не толькі ў еўрапейскай прасторы, але і сусветнай. Я бачу розныя кнігі, іх аб'ядноўвае не толькі слова «Беларусь», але і высокае мастацкае майстэрства, паліграфічная культура», — сказала Казімера Прунскае, першы прэм'ер незалежнай Літвы.

Было цікава пачуць і меркаванне дырэктара Інстытута навуковых і энцыклапедычных выданняў Рымантаса Карэцкаса: «Я кожны год прыходжу да калег-беларусаў з выдавецтва «Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі» і знаёмлюся з новымі кнігамі. Мяне прыемна ўразіў трохтомнік, прысвечаны Вялікаму Княству Літоўскаму. Сур'ёзныя энцыклапедыі — «Рэгіён Беларусі», «Прырода Беларусі», «Археалогія Беларусі», «Гарады і вёскі Беларусі», іншыя выданні беларускіх энцыклапедыстаў».

Сёлета кірмаш наведвалі больш як 60 тысяч чалавек. Яны мелі магчымасць бліжэй пазнаёміцца з беларускай кнігай.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ ЗАСТРОЙЩИКА «ЛАДАГАРАНТ» ОТ 26.03.2012 Г.

Сведения о проектах жилых домов, введенных в эксплуатацию за последние 5 лет:
1. 9-этажный 5-секционный 175-квартирный жилой дом № 91 по ул. Грушевская в г. Минске;

Сведения о застройщике:
Белорусско-английское Совместное закрытое акционерное общество «ЛадаГарант» (СЗАО «ЛадаГарант»). СЗАО «ЛадаГарант» является универсальным правопреемником СП «Лада ОМС—Холдинг» ЗАО.
Местонахождение: г. Минск, ул. Грушевская, 91, пом. 4Н.

предоставлен Застройщик решением Мингорисполкома от 09.10.2008 г. № 2378(II) площадью 35784 га, граничит с земельными участками г. Минска, УП «Минское отделение Белорусской железной дороги».

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОЕКТНОЙ ДЕКЛАРАЦИИ ЗАСТРОЙЩИКА ОТ 15.11.2010 Г.

Сведения о застройщике:
Белорусско-английское Совместное закрытое акционерное общество «ЛадаГарант» (СЗАО «ЛадаГарант»). СЗАО «ЛадаГарант» является универсальным правопреемником СП «Лада ОМС—Холдинг» ЗАО.
Местонахождение: г. Минск, ул. Грушевская, 91, пом. 4Н.

жилых помещений (без отделки) составляет 8 900 000 белорусских рублей (для лиц, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий).

Банк Торговый Капитал. Зарегистрированное акционерное общество. Наименование банка: ЗАО «ТК Банк» www.tcbank.by

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2012 г. (в миллионах белорусских рублей). Таблица с 6 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт пояснительной записки, 2011 год, 2010 год.

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ за 2011 г. (в миллионах белорусских рублей)

Таблица отчета о движении денежных средств за 2011 г. с 6 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт пояснительной записки, 2011 год, 2010 год.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ за 2011 г. (в миллионах белорусских рублей)

Таблица отчета о прибыли и убытках за 2011 г. с 6 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт пояснительной записки, 2011 год, 2010 год.

ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ КАПИТАЛА за 2011 г. (в миллионах белорусских рублей)

Таблица отчета об изменении капитала за 2011 г. с 8 столбцами: № п/п, Наименование показателя, Символ, уставный фонд, эмиссионный доход, резервный фонд, накопленная прибыль (убыток), прочие изменения капитала, всего капитал.

СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2011 г. (в миллионах белорусских рублей). Таблица с 6 столбцами: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт пояснительной записки, 2011 год, 2010 год.

Эrnst & Young LLC. Корольский пр., 212, 2-й этаж, офис 303. МООО «Эрнст энд Янг». Республика Беларусь, 220004, Минск ул. Корольск. 51, 2-й этаж, офис 303.
Аудиторское заключение. Независимой аудиторской организации МОО «Эрнст энд Янг» по публикуемому годовому отчету ЗАО «ТК Банк», подготовленному по итогам деятельности за 2011 год.

Сведения о проектах жилых домов, введенных в эксплуатацию за последние 5 лет:
1. 9-этажный 5-секционный 175-квартирный жилой дом № 91 по ул. Грушевская в г. Минске;

Сведения о застройщике:
Белорусско-английское Совместное закрытое акционерное общество «ЛадаГарант» (СЗАО «ЛадаГарант»). СЗАО «ЛадаГарант» является универсальным правопреемником СП «Лада ОМС—Холдинг» ЗАО.
Местонахождение: г. Минск, ул. Грушевская, 91, пом. 4Н.

Цель проекта — строительство объекта «Многоэтажные жилые дома в административно-общественном назначении в квартале застройки в границах пр. Дзержинского — пр. Жукова — ул. Железнодорожная — ул. Щорса, II этап».

«ЗАБЕРЕНО». Управление по ценным бумагам Главного управления Министерства финансов Республики Беларусь. Открытое акционерное общество «МИНСКИЙ ЗАВОД ИГРИСТЫХ ВИН»

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ об открытой продаже акций открытого акционерного общества «Минский завод игристых вин»

Полное и сокращенное наименование Эмитента на белорусском языке: Актыре акцыйнае таварыства «Мінскі завод ігрістых він».
Полное и сокращенное наименование Эмитента на русском языке: Открытое акционерное общество «Минский завод игристых вин».
Место нахождения Эмитента: Место нахождения Эмитента: Республика Беларусь, 220070, г. Минск, ул. Радзивицкая, 50.

Яршевичский сельский исполнительный комитет Воложинского района Минской области (Продавец) проводит открытый аукцион по продаже 2 (двух) земельных участков для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов:

Лот № 1 — земельный участок в д. Крапивицы, общая площадь участка 0,2100 га, кадастровый номер 6220878011000042, начальная цена — 11595360 белорусских рублей.
Лот № 2 — земельный участок в д. Крапивицы, общая площадь участка 0,2406 га, кадастровый номер 622087801101000035, начальная цена — 13284969 белорусских рублей.

Аукцион состоится 11 мая 2012 года в 10.00 по адресу: д. Яршевич, 2, помещенные сельисполкома. Заявления на участие и документы принимаются до 04.05.2012 года до 17.00 по адресу: д. Яршевич, 2, сельисполком, тел. 8 01772 32 3 36.

Ад прадзедаў

ПРА ШТО РАСПАВЯДАЮЦЬ ВЕЛІКОДНЫЯ ЯЙКІ?

Не толькі ў шкарлупіне, але і з дрэва, фарфору, шкла, каменю, пап'е-машэ...

350 велікодных яек, самае старажытнае з якіх выраблена ў XVIII стагоддзі, прадстаўлены на выставе ў Гродзенскім дзяржаўным музеі гісторыі рэлігіі. Яны паходзяць з калекцыі ігуменні Гродзенскага манастыра ў гонар Нараджэння Багародзіцы матушкі Гаўрыілы і музычнага фондаў.

Адкуль бярэ пачатак традыцыя фарбаваць яйкі на Вялікдзень, прычым не толькі звычайна, але і вырабленія з самых розных матэрыялаў? Пра гэта чытачам «Звязды» расказала старшы навуковы супрацоўнік музея Аліна ХАМКО.

Металічная яйка з Іерусаліма XX ст.

...І ЗРАБІЛАСЯ ЯЙКА ЧЫРВОНЫМ!

Традыцыя фарбаваць яйкі на Вялікдзень прыйшла з вельмі далёкіх часоў. Паводле старажытнага падання, першай гэта зрабіла вучаніца Ісуса Хрыста Марыя Магдаліна. Да імператара Тыберыя, да якога нельга было звярнуцца без падарунка, яна прыйшла з чырвоным яйкам (адно паданне гаворыць, што з курыным, другое — з качыным) і паднесла яго са словамі «Хрыстос уваскрос!».

Цяпер больш распаўсюджана іншая легенда: яйка ў руках Марыі Магдаліны спачатку было белае. Тыберый выслухаў яе аповед пра уваскрасенне Хрыста і сказаў: «Гэта немагчыма. Як немагчыма паверыць у тое, што белае яйка, якое ты трымаеш, зробіцца чырвоным!». І пасля гэтых слоў яно зрабілася чырвоным!

З тых часоў хрысціянне і фарбуюць яйкі. Першым пісьмовым сведчаннем гэтага (X ст.) з'яўляецца рукапіс на пергаменце з манастыра Святой Настасіі каля Салонікаў, дзе гаворыцца, што падчас велікодных святаў трэба асвячаць яйкі, якія павінны быць чырвонымі, і сыр. Манахі павінны былі есці гэтыя яйкі, а таго, хто гэтага не рабіў, маглі пакараць.

ПАДВЕСКА ДЛЯ ДЗЯЎЧЫНАК І... КАРБОКА ДЛЯ ЦУКЕРАК

Па велікодных яйках можна вывучаць іканаграфію, значнае Аліна Хамко. І сапраўды, на іх выявы Ісуса Хрыста, і Дзевы Марыі, ці, як на самым старажытным яйку выставы (XVIII ст.), Іаана Багаслова, апякунікі велькі-

Велікоднае шкляное яйка з малюнкам, выкананым з дапамогай лазера XX ст.

рускіх земляў Жыровіцкай Маці Божай... Велікодныя яйкі таксама прысвечаны значным датам (напрыклад, з крыжом Еўфрасініі Полацкай — тысячагоддзю праваслаўнай царквы на нашых землях), храмам і манастырам (Свята-Духавы кафедральны сабор у Мінску, касцёл бернардынцаў і Гродзенскі манастыр у гонар Нараджэння Багародзіцы), гістарычным помнікам (Мірскі замак). У калекцыі ігуменні Гаўрыілы ёсць таксама яйкі з манатрамамі патрыярха Аляксея Другога і з выявай Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсё Беларусі.

Да вырабу велікодных яек у Расіі спачатку падыходзілі выключна па строгіх правілах, канонах. Яйка ўпрыгожвалася сюжэтам з выявай святога і, да таго ж, было падвесным, з адтулінамі ўверсе і ўнізе па вертыкалі. Уверсе рабілася лятля, ўнізе — бант, і гэта яйка падвешвалася на пукці.

А вось заходнеўрапейскія традыцыі (на выставе прадстаўлена калекцыя велькі-

ных яек, вырабленых у Заходняй Еўропе ў XIX ст.) нейкіх канонаў не патрабавалі. Таму сёння бачым і вазачку са свецай тэматыкай, і шкатулачку.

Ды і на нашых землях мода і розныя віды мастацтваў аказвалі ўплыў на выраб велікодных яек. Напрыклад, вельмі папулярнымі ў XIX стагоддзі сталі яйкі з раслінным арнамантам. Сёння яны для нас — прадметы гістарычнай спадчыны, а тады называліся звычайнымі, бо, мусіць, былі па кішэні не толькі заможным людзям.

Што ж датычыцца памераў велікодных яек, дык тут поле для фантазіі заўсёды было вельмі шырокім. Звычайныя формы яйка захоўваюцца, вядома ж, пры выкарыстанні натуральных шкарлупіны. Гэта ўласціва традыцыйным беларускім пісанкам, калі яйка фарбуюцца карой дуба ці шалупінем цыбулі з арнамантам белага колеру, які ўтвараецца воскам. Альбо, як казалі на нашых землях, драпанкам, калі на пафарбаваным яйку ўтвараецца малюнак іголкай ці іншым прадметам.

Ёсць і зусім маленькія яйкі. Напрыклад, падвеска з іх утваралася ў сем'ях, дзе нараджалася дзяўчынка. Кожны год ёй на Вялікдзень дарылі такое яйка, і з часам збіралася цэлая калекцыя.

І тут жа, на выставе — «гігант», большы нават за страусінае яйка. Аказваецца, стылізаваным пад велікоднае яйка можа быць... карбока для цукерак. Цікавы гістарычны вопыт, магчыма, варта скарыстацца і сучасным вытворцам кандытарскіх вырабаў.

Выстава паказвае велькі калекцыю драўляных велікодных яек, вырабленых у

Расіі і Беларусі. Прадстаўлены таксама яйкі з гжэлі, фарфору, шкла, пап'е-машэ, металу і нават каменныя яйкі, прывезеныя з паўночна-западнага Сіная, з гары Запавету. Можна убачыць і старажытную тэхніку ўпрыгажэння бісерам, саломкай, з традыцыйным беларускім арнамантам, а таксама ўжо страчаную тэхніку фірмы Фабержэ — пакрыццё вырабаў гільяш-эмаліямі. А побач — сучасныя лазерныя тэхналогіі, калі ўнутры шклянога яйка змешчана выява храма.

Акрамя таго, упершыню ў Гродзенскім дзяржаўным музеі гісторыі рэлігіі дэманструецца вялікая калекцыя велікодных яек-свечак. Свецкі, агню надаецца вялікае значэнне падчас гэтых святаў. Паводле заходняй традыцыі, служба ў храме пачынаецца з таго, што запальваецца пасхал — вялікая свечка. А згодна з усходняй традыцыяй, перад пачаткам велікоднай службы людзі чакаюць агню з храма Гроба Гасподняга ў Іерусаліме.

Дарэчы, і на велікодных яйках з Англіі, і на вырабленых у Беларусі ў першай палове мінулага стагоддзя падстаўках пад яйка «дзёйнай асобай» з'яўляецца заяц — здаўна самая папулярная жывёла падчас гэтага свята. І сёння, калі бацькі вяртаюцца з гасцей і штосьці прыносяць дзіцяці, то кажуць: «Гэта табе зайчык перадаў!».

«БАЧУ!»

Аліна Хамко звяртае ўвагу на адзін з экспанатаў выставы (велікоднае яйка з выявай св. Іаана Крашчэўскага, які быў святаром у Санкт-Пецярбургу ў канцы XIX — пачатку XX ст.):

Велікоднае яйка па матывах фірмы Фабержэ XX ст.

— Гэты святар быў праездом у Гродне, ахвяраваў грошы на Уладзіміраўскую царкву. Але гэта яшчэ не усё. У нашым горадзе жыла Ніна Іванаўна Казлоўская. Яе бацька ў маладосці пайшоў у манастыр, ды не вытрымаў, вярнуўся да свецкага жыцця. Ажаніўся, дзеці нарадзіліся — дачка і сын, але яны былі калекамі: Ніна з дзіцтвам зусім не бачыла, яе брат нічога не чуў. У іх доме давалі начлег багамольцам, і востры адночы там спыніліся на начлег манахі з Санкт-Пецярбурга. Ubачылі яны гора гэтай сям'і і параілі бацькам напісаць ліст Іаану Крашчэўскаму, якога ведалі. Што і было зроблена. А далей... Праз нейкі час дзёўчынка сказала маці, што бачыць яе. А ў хлопчыка з'явіўся слых. Потым ён вучыўся ў Варшаве ў кансерватарыі, вельмі прыгожа спяваў басам. Цяжка паверыць? Але гэты аповед Ніны Іванаўны Казлоўскай запісалі ва Уладзіміраўскай царкве, а цяпер ён ёсць і ў нашым музеі.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА

У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ

У звычайным разуменні шахматыст бачыцца сур'ёзным мужчынам у вялікіх акуларах ды пінжаку. Не дзіўна, што мала знаёмых з шахматамі людзі прызналі на рэкламных пачках беларускага громайстра Ганну Шарэвіч за малель, але далёка не за ўладарку шахматных фігур. Аднак гэтая прыгажуня — шматгранная дзёўчына, неаднаразова чэмпіён Беларусі сярод жанчын, выступала за сборную краіны на чатырох чэмпіянатах свету.

Большасць беларусаў набывае лекавыя сродкі без рэцэпта ўрача, што можна кваліфікаваць як самалячэнне. Сацыялагі зацікавіліся, якія фактары ўплываюць на выбар лекавых сродкаў, якім лекам (беларускі ці замежным) аддаюць перавагу наведвальнікі аптэк, якімі матывамі кіруюцца медыкі пры вызначэнні тактыкі лячэння пацыента і з якіх крыніц яны атрымліваюць інфармацыю аб новых леках.

Большасць беларусаў набывае лекавыя сродкі без рэцэпта ўрача, што можна кваліфікаваць як самалячэнне. Сацыялагі зацікавіліся, якія фактары ўплываюць на выбар лекавых сродкаў, якім лекам (беларускі ці замежным) аддаюць перавагу наведвальнікі аптэк, якімі матывамі кіруюцца медыкі пры вызначэнні тактыкі лячэння пацыента і з якіх крыніц яны атрымліваюць інфармацыю аб новых леках.

Большасць беларусаў набывае лекавыя сродкі без рэцэпта ўрача, што можна кваліфікаваць як самалячэнне. Сацыялагі зацікавіліся, якія фактары ўплываюць на выбар лекавых сродкаў, якім лекам (беларускі ці замежным) аддаюць перавагу наведвальнікі аптэк, якімі матывамі кіруюцца медыкі пры вызначэнні тактыкі лячэння пацыента і з якіх крыніц яны атрымліваюць інфармацыю аб новых леках.

Сцяслаў Андрэй МІХАЙЛАУ.

Фота 3	Гене тычны	Вялікая ікона	Баран гарох	"Топка" на твары	Варвар
Фота 4	Выходзі ў стан працу-ліка	Ікона	Турэцкі валасковец	Садовая кветка	
	Падра-дзіленне пар-мента	Нікай за барытон	Траці сан Адама і Евы	Неаб-верная гідна	Калочная рыба
Расій-ская аў-таномія	Цыра-вая арна	Папа-рочныя ніта ткачыня	Казі "у ботах"	Паспа-ніца Бога	
Гатунак дробнай асборнай кішэні	Штат у США	Мінерал для угна-вненні	"Статус" Сонца	Роў жыццё	Частка затвора
Змяя (рама)	Сказ	Дэмі-тарызаван-ня	Адчу-жэння	Беларус-кі дзіця-чы пісь-мнік	Частка гектара
Фота 1	Горад на Брас-тчыне	Нева-лікае судна	Пуста-зле	Раска-цісты шум	
Хутар у Прыб-алты	Пчала-самка	Рака з галымі Я. Куляты	Наву-чальны год у ВУН	Род літа-ратуры	Муслі-манскі звычай
Фота 2	Ні, ды	Выгляд твару на сперад	Павая-ны чала-век на Усходзе	Мно-жэння	

Матка, Грукат, Мыза, Арэа, Снод, Ата, Фас, Табліца, Вжжж, Фрэза, Рон, Бот, Гант, Аска, Улок, Зонк, Адат, Аска, Тор, Матр, Факт, Аба, Улок, Зонк, Адат, Аска, Тор, Матр, Факт, Аля-ПА ВЕТРЫКАЛІ: Мекарава, Яромка, Яромка, Мележ, Аля-ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: Раўскі, Травас, Дасант, Пала-Правец, Капі Ласка, Дакзы

Пытанне ў карпункт

Ці можна «паляваць» на смаўжа?

Жыхар Віцебскага раёна Валерый Сяргеевіч Крываносаў, працягваючы публікацыі ў «Звяздзе» аб прамысловай нарыхтоўцы смаўжа, пацікавіўся: а ці можа права збіраць іх звычайныя грамадзяне, калі за гэта трэба плаціць і каму?

Пытанне пракаментавалі ў Віцебскім абласным камітэце прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя. Высветлілася, што грамадзянам спецыяльнага дазволу для «палявання» на смаўжа не патрабуецца. Аднак адпаведнымі правіламі вызначана, што за суткі можна збіраць вінаграднага смаўжа не больш за 100 кіло, пры гэтым памер яго ракавіны не павінен быць меншым за 26 міліметраў.

На тэрыторыі Віцебскага вобласці забаронена здабыча вінаграднага смаўжа ў перыяд з 15 ліпеня па 1 верасня. За парушэнне правілаў здабычы, нарыхтоўкі і (або) закупкі дзікіх жывёл, якія не адносяцца да аб'ектаў палявання і рыбалоўства, прадугледжваецца адміністрацыйная адказнасць: штраф у памеры да 20 базавых велічын, для індывідуальнага прадпрыемальніка — да 50 базавых велічын, для юрыдычнай асобы — да 500 базавых велічын. Акрамя таго, вылічваецца кошт незаконна здабытых смаўжоў: за кожнага спаганяюць 0,02 базавых велічын.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

БІЛЕТ ПРАЗ ІНТЭРНЭТ ЦЯПЕР — ПА ЛЮБОЙ КАРТЦЫ

Беларуская чыгунка ўдасканалвае якасць абслугоўвання пасажыраў: цяпер скарыстацца паслугай анлайн-куплі праязнага дакумента моцць трымальнікі пластыкавых карткаў усіх банкаў краіны. Аплата адбываецца праз аўтаматызаваную інфармацыйную сістэму адзінай разліковай і інфармацыйнай прасторы Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і інфармацыйнай прасторы Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь чыгуны.

У рэжыме рэальнага часу на сайце (www.roezd.rn.by) пасажыры могуць атрымаць актуальную інфармацыю пра расклад руху цягнікоў, кошт праезду, наяўнасць свабодных месцаў у вагонах і, натуральна, набыць праязны дакумент на міжнародны ці ўнутрырэспубліканскі маршрут. Аплаціўшы білет банкаўскай пластыкавай карткай пры дапамозе сістэмы «Інтэрнэт-банкінг», пасажыр атрымлівае ўнікальны 14-значны код заказа, у якім ён можа аформіць праязны дакументы ў чыгуначных касах непасрэдна перад ад'ездам ці ў любы іншы зручны час. Скарыстацца набыццём білета па інтэрнэце можна будзе ў перыяд ад 45 сутак і не пазней, чым за 1 гадзіну да адпраўлення цягніка са станцыі пасадкі пасажыра.

Сяргей РАСОЛКА.

Даты Падзеі Людзі

1927 год — 85 гадоў назад на VIII Усебеларускім з'ездзе Саветаў прынята 2-я Канстытуцыя Беларускай ССР (дзейнічала да 1937 г.). Складалася з 13 рэзідэлаў і 76 артыкулаў. Асноўны закон аб'яўшчы БССР сацыялістычнай дзяржавай диктатурай пралетарыятаў, у якой уся ўлада належыць Саветам рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў. Замацоўваліся міжнародныя адносіны, звязаныя са стварэннем СССР і ўваходжаннем БССР у саюзную дзяржаву; таксама заканадаўча былі замацаваны асноўныя прынцыпы суверэнітэту БССР. Змяля, лясы, нетры, воды, фабрыкі і заводы, транспарт, сродкі сувязі аб'яўчаліся ўласнасцю дзяржавы. Дэклараваліся свабоды слова, саюзнаў, друку, права на адукацыю. Вышэйшай уладай у БССР зацверджалася Усебеларускі з'езд Саветаў, а ў пералічэннях паміж з'ездамі — Цэнтральны выканаўчы камітэт (ЦВК) БССР.

1836 год — выйшла ў свет першая кніжка літаратурна-крытычнага і гістарычнага часопіса «Современник», заснаванага А.С.Пушкіным. Выходзіў у Санкт-Пецярбургу 4 разы на год. У часопісе друкаваліся творы М. Гоголя, І. Тургенева, В. Жукоўскага, П. Вяземскага, У. Адоўскага, М. Языкава, Я. Баратынскага, Ф. Цютчава, А. Кальцова: вершы, проза, крытычныя, гістарычныя, этнаграфічныя і іншыя матэрыялы. Трэба сказаць, што чытацкага поспеху часопіс не меў: да новага тыпу сур'ёзнага перыядычнага выдання, прысвечанага абмеркаванню актуальных праблем, рускай публіцы яшчэ трэба было прывыкнуць. У часопісе было ўсяго 600 падпісчыкаў, што рабіла яго нерэнтабельным для выдаўца, бо не пакрываліся ні друкарскія выдаткі, ні ганарары аўтараў. Два апошнія тамы «Современника» Пушкін больш чым напалову напайнае сваімі творами, па большай частцы ананіснымі. Пасля смерці паэта часопіс выдавала група пісьмннікаў пад кіраўніцтвам Вяземскага, затым Пляцінёва і нарэшце Некрасава.

1946 год — нарадзіўся (вёска Несцяныя Сморгонскага раёна) Уладзімір Церабун, беларускі скульптар, графік, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь. Аўтар мемарыяльнага комплексу «Дальва», станковых кампазіцый «Расстраляная песня», «Максім Горкі», «Надзея» і інш.

Было сказана Уладзімір ДУБОУКА (1900—1976), беларускі паэт, празаік, перакладчык, крытык: «Думка — гэта адвечная, невычэрпная, бясконца, як само жыццё, крыніца сілы».

ГРУЗАВІКІ СУТЫКНУЛІСЯ У Віцебскім раёне сутыкнуліся два грузавыя аўтамабілі. Работнікі МНС вырабавалі кіроўцу і пасажыра, заблакіраваных у кабінэ. Дарожна-транспартнае здарэнне адбылося вечарам на аўтадарозе Віцебск—Орша. У выніку ў кабінэ адной з названых машын аказаліся заблакіраванымі 51-гадовы кіроўца і 27-гадовы пасажыр. Другі кіроўца не пацярпеў. Параненых шпіталізавалі ў Віцебскую абласную клінічную бальніцу. Прычыны ДТЗ высвятляюцца. Аляксандр ПУКШАНСКІ.

СЁННЯ

Месяц Апошняя квадра 13 красавіка. Месяц у сусор'і Казрога.

Сонца Усход Захад Даўжыня дзя

Мінск	6.17	20.04	13.47
Віцебск	6.05	19.57	13.52
Магілёў	6.08	19.55	13.47
Гомель	6.07	19.49	13.42
Гродна	6.33	20.19	13.46
Брэст	6.36	20.17	13.41

Імяніны Пр. Астала, Івана, Кірылы, Марка. К. Ізольды, Лявона, Станіслава, Філіпа.

Фота Анастасіі КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 741мм рт.сл. +2..+4°C	ГРОДНА 740мм рт.сл. +1..+3°C	МІНСК 734мм рт.сл. 0..+2°C	МАГІЛЁЎ 739мм рт.сл. +1..+3°C
БРЭСТ 740мм рт.сл. +3..+5°C	ГОМЕЛЬ 745мм рт.сл. 0..+2°C		

...у суседзях

ВАРШАВА +12..+14°C	КІЕЎ +12..+14°C	РЫГА +11..+13°C
ВІЛЬНЮС +11..+13°C	МАСКВА +6..+8°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ +6..+8°C

Абазначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў — невялікія геамагнітныя узрушэнні — слабая геамагнітная бура

УСМІХНЕМСЯ

Гідраметцэнтр абназдаеі, што летам снегу будзе менш.

Настаўляю: — Дзеці! Хто з вас летам быў у вёсцы? — Я! — Я! — Я! — Добра. І якія ж новыя гукі вы чулі ў вёсцы? — «Му-у!» — «Бе-е!» — «Злазь з трактара, мярзотнік!»

Птушкі, якія вярнуліся з поўдня, напалі на мінакі і адабралі ў яго пухавік.

Не люблю бананы А я какосы

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: У.ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н.КАРПЕНКА, А.КЛЯШЧУК, Л.ПАХМАНЕНКА, Т.ПАДАЛЯК (намеснік галоўнага рэдактара), С.ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н.РАСОЛКА, С.РАСОЛКА, Л.РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л.СВІДРЫЦКАЯ, А.СПАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЮШК, Л.ЦІМОШК.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычная — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Баранавічах: 47 71 94, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 292 22 03.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: rek@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па свайм меркаванні адбірае і публікуе адрававаныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 30.015. Індэкс 63850. Зак. № 1610.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30 10 красавіка 2012 года.